

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto skupaj naprej . . . K 50—	celo leto naprej K 55—
pol leta 25—	za Ameriko in vse druge dežele:
četrt leta 13—	celo leto naprej K 60—
na mesec 4/50	

Vprašanjem glede inšertov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo). Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredni nedeljski in prazniški.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročila vedno po nakazilu. Na samo pisemne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.
„Narodna tiskarna“ telefona št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 48—	četrt leta 12—
pol leta 24—	na mesec 4—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v l. nadst. levo), telefon št. 34

Kaj je izvedel grof Tisza.

(Nekaj podrobnosti iz naših informacij o Tiszinem romanju po Jugoslaviji.)

Včeraj smo v zbirali obiskih podali siko, ki so jo naši narodni voditelji v Banovini, Bosni in Dalmaciji naskakali madžarskemu grofu, ki je hotel kot homo regius po naših deželah da se informira o razpoloženju našega naroda in da njega voditelji pridobijo z vabami, obljubami in grožnjami za znane dunajsko - budimpeštanske načrte. Danes naj to sliko spopolnimo z nekaterimi interesantnimi podrobnostmi iz naših informacij, ki dokazujejo, kako popoln poraz je bilo romanje grofa Tisze.

Zlasti v Sarajevu je prišlo do naravnost dramatičnega historičnega prizora. Bilo je tako le.

V petek 20. t. m. je sprejel Tisza Vojislava Solo. Ta mu je izročil memorandum. V njem je govora v prvem redu o proučevanju in grozotah, o vešanju in streljanju in krivih sodbah početkom vojne, potem o revizicijah, končno o tem, da ustava v Bosni še do danes ni vzpostavljena, ampak da vlada deželo vojaška roka. Končno priobčuje memorandum politične zahteve podpisancev: Narod Srbov, Hrvatov in Slovencev je eden narod, zato se morajo vse zemlje tega naroda brez razlike državnopravnih teritorijev zediniti v jedno nacionalno državo, v svobodno in neodvisno Jugoslavijo. Istočasno je Solo priobčil Tiszi, da se ne spušča z njim v nikak razgovor, ampak da so vsi na memorandumu podpisani zabljudili, da govore s Tiszo samo korporativno.

Tako je svršil interesanten prizor informativnega potovanja. Politicari, ki so podpisali memorandum, so: Risto Hadži Damjanović (prej srbska oportunistična stranka); Mato Bekavac, župnik sarajevski (bivša Hrv. Nar. Zajednica); Pero Todorović (grupa Jevanovičeva, Srpska Riječ), Gjuro Džamonja (Hrv. Nar. Zaj.); Jovo Pešut (Srps. Riječ); Gavro Gašić (srp. narodova str.); Giorgio Pejanović (red. Srpske Riječi); dr. Fr. Julijan Jelenić, rektor bogoslovja Franjevačke; dr. Fr. Karlo Ikić, rektor Franjevačke gimnazije Visoko; msgr. Karlo Cankar; dr. Ljubo Simić (prej srbska oport. str.); Gligorije Jeftanović, vodja prejšnje »Jeftanovičeve grupe« Srpske Riječi, najuglednejši srpski vodja; Vojislav Solo, Srb, predsednik prejšnjega bos. sabora; dr. Joso Sunarić (Hrv. N. Zaj.); Pero Stokanović, dr. Jojkić, Danilo Dinović (prej podpredsednik sabora, sedaj član hrv. srp. koalicije na Hrvatskem), Fr. Ljubo Galić, predsednik bogoslovje Franjevačke; dr. Sano Lubibratić (narodna grupa, srpska), dr. Luka Cabrajić (Hrv. N. Z.), dr. Vlado Andrić (srpski oport.), dr. Vjekoslav Jelavić (Hrv. N. Z.); Stjepan Subašić; dr. Marko Alau-pović, kanonik.

Grom in strela! Tisza je prišel, da prekoline, pa je dal povoda za blagoslovljanje. Vse, kar je doslej moralo molčati, je sedaj dobilo priliko, da govori. In govorili so, zastopniki Hrvatske narodne zajednice, srpskih oportunistov, srpskih radikalcev, srpskih narodovce, torej 99% Srbov in Hrvatov v Bosni, in vsi ti se izjavljajo nedvoumno, jasno in glasno: Hočemo državo SHS. Združeni v isti zahtevi s celo Banovino in Dalmacijo, s Slovenijo, v en glas z nami vsi govori n. pr. Gliaša Jeftanović, ki pred vojno ni priznaval Hrvatov, in Karlo Cankar, ki je bil prej Stadlerjev tajnik! In padlo jim je z

oči, kakor luskinge, da so izpregledali, in goreči zublji so se jim pojavili nad glavami, obsenčili jih je Sveti Duh.

Od ostalih bosanskih politicarjev so govorili z gospodom grofom — nevernim Tomažem — še »Turci«, t. j. muslimanski Srbohrvat, dr. Mehmed Spaho in dr. Halibeg Hrasnica. Ta dva sta se izjavila za — rešenje našega vprašanja v zmislu maške deklaracije. To je bilo za Tiszo posebno razočaranje. »Turki« za deklaracijo! Tretji Musliman dr. Bašagić Saivet hoče ujedinitve vseh »hrvatskih« zemelj v eno telo, ako se pa to ne dogodi, hoče avtonomijo Bosne in Hercegovine, a je odločno proti pripojenju Bosne Madžarski, ni potom Hrvatske, ni direktno.

Preostali so samo še Šerif Arnautović, ki bi rad imel, da tvori Bosna del madžarskega globusa (koliko je za to dobil?), in Frankovci Pilar in Vancaš, ki so govorili Tiszi, da se ustvari Hrvatska (Velika) v zmislu frankovskega programa iz leta 1894. Torej niti ta gospoda ni bila gospodu grofu popolnoma po volji.

Facit? Od Srbov Letica, od Hrvatov dva kuferasa Pilar in Vancaš, od »Turkov« Šerif Arnautović. S temi so bili Madžari pa itak že poprej sporazumljeni. Vse drugo je dalo Tiszi in tovarišem najslajnejši refus. Ali je Tisza sanjal, da dobi takšen odgovor? Ali bo vse to povedal svojemu kralju?

Nadalje je gospodin Tisza, kakor smo že javili, še v Zadru govoril z Bikanjinim, Ivčevićem in Machiedom, Prodanom in Ziljotom, v Dubrovniku s Cingrio, kan. Crnicom in biskupom Marcevićem in markizom Bona. Morda se pešluži Tisza kojekakršni izjav kanonika Crnica, somišljenika zagrebskih frankovcev, vse drugo je bilo govorjeno — bosanski. Italijan Ziljotto pa je dejal, da se o stvari ne more izjaviti.

Kar je slišal mož v Zagrebu, je bilo bolj diplomatski, toda v bistvu isto: »Vprašaj narod, zasliši sabore!« Izjave, kakor bi jo rad slišal, v Zagrebu ne dobiš.

Dne 24. septembra je romal grof Tisza po Slavoniji. Obiskal je v Našicah starega in mladega grofa Pejacevicha, v Osijeku med drugim župana Pinterovića, v Vukovaru bivšega ministra Hidegethya, posl. drja Palečka, bil je v Nustaru pri grofih Khuenih in se je končno čez Novi Sad vračal na madžarski globus. Pravijo, da ga niti konferenca z raznimi madžaroni v Slavoniji niso potolažile.

Kaj torej sedaj? Burian baje že pravi, da se Bosna ne pripoji Ogrski. Celo Tiszovo potovanje, hrvatska banska kriza, mahinacije Wekerla in »nuž-vlade« vojaštva in »visokih krogov« se je sedaj pokazalo v pravi luči: »Reševati« in »urejevati« hočejo o nas i nadalje kakor o objektih, hoteli bi sedaj z diplomatskimi potezami stvoriti nekaj, o čemur mislijo sedanjí vlastodržci, da bo definitivno in da bo za ne pravčasno preudiciralo končnemu rešenju v našem zmislu. Vključ neuspehu bodo poizkušali oni sedaj, prej ali slej, da vendar še nekaj stvore in učine, ako ne drugače, s frankovci in podobnimi ter z oboroženo roko. No, ni smo dobili dober nauk, da smo jačji nego smo mislili. Bili smo se za Bosno. Toda glej: nastopila je jedinstveno v vprašanju naše skupne bodočnosti in izstopila je tako, da more ves troimeni narod Slovencev, Hrvatov in Srbov reči: Bosna je naša!

Ubozi grof Tisza! Ko se je podal na jugoslovansko romanje, so mu dali vsi naši hrabri državniški sveti žegen in v Zadru mu je po nalozi z Dunaja celo asistiral c. kr. podnamestnik Golf. Sedaj se je Tisza vrnil rebus infectis in že ga priatelji opuščajo: avstrijska vlada je nemški politikom oficijalno izjavila, da se je podal Tisza na pot, ne da bi se bil posvetoval z njo sporazumno. Iz Budimpešte pa poročajo, da je bosansko vprašanje izvenilo svojo aktualnost in madžarska javnost da obžaluje, da je Tisza šel v Bosno, kjer ni dosegel drugega uspeha, nego da so se sedaj še Muslimani pridružili jugoslovanskemu zibanju.

Spominjajte se političnih preganjancev

Prispevke pošiljajte na:

dr. Viktora Sušnika, pisarna
dr. Trilerja, Dalmatinova ul. št. 7.

Jugoslovanske zadeve.

— Hussarek bo govoril o jugoslovanskem vprašanju. »Neues Wiener Tagblatt« poroča: Ministrski predsednik baron Hussarek bo začetkom prve seje poslanske zbornice prihodnji tork podal sliko celotnega političnega položaja. Govoril bo v prvi vrsti o jugoslovanskem vprašanju, slikal stališče avstrijske vlade ter razmotril predloge za rešitev tega vprašanja. Obenem bo tudi podal sliko pogajanj, ki so se vršila v tej zadevi med obema vladama. V zvezi s predlogom avstro-ogrškega zunanjega ministra glede mirovne konference bo govoril baron Hussarek tudi o mirovnem vprašanju ter se bo končno dotaknil tudi notranjepolitičnih vprašanj. Sledila bo debata, ki bo napolnila najbrže prve dni zasedanja avstrijskega parlamenta.

— Nemci napovedujejo važne dogodke. V nemških političnih krogih se govori, da je pričakovati za soboto važnih političnih dogodkov. Pravijo, da bo ta dan izšel patent o ureditvi jugoslovanskega vprašanja v zmislu znan dunajskih in budimpeštanskih načrtov. Iz volksratovski krogov smo izvedeli, da se Nemci bojijo tiste dni nemirov. Naj bodo potolaženi. Naš narod je tako hladnokrven in tako potrpežljiv, da ga eksperimenti à la Tisza ne spravijo iz ravnotežja. Tiszova Jugoslavija nas ne bo razburila, ker vemo, da bi bila le muha — enodnevnica.

— Uradna izjava o jugoslovanskem vprašanju. Zunanje ministrstvo objavlja uradno izjavo, v kateri pravi: Vprašanje razširjenja pravic kraljevine Hrvatske ni aktualno. Ureditev tega vprašanja je pripuščena bodočnosti in se ne nahaja v diskusiji. V ostalem sedanja pogajanja še niso dovedla do nobene odločitve, temveč se le nahajajo v štadiju, da morejo vsi merodajni faktorji (naš narod seveda ni merodajen faktor) uspešno zastopati svoje stališče.

— Skupni memorandum Slovencev, Hrvatov in Srbov v Bosni. Iz Zagreba nam javljajo: Kakor znano, je bil grof Tiszi v Sarajevu izročen memorandum narodnih voditeljev, ki tvori sedaj programatično podlago narodne politike v Bosni in Hercegovini. Ta memorandum povdarja, da so Slovenci, Hrvati in Srbi eden narod in da se more rešiti jugoslovansko vprašanje le enotno. Vsaka delna rešitev bi težko ogrozila bodoči mir. Memorandum so podpisali hrvatski in srbski voditelji, v imenu Slovencev pa ga je podpisal monsignor Karlo Cankar, bivši tajnik nadškofa Stadlerja. Pri izročitvi memorandumu je Vojislav Solo izrecno opozarjal, da je izročen tudi v imenu Slovencev. To dejstvo je kar največjega pomena. Sarajevski memorandum je prvi skupni politični dokument Srbov, Hrvatov in Slovencev v Bosni.

— Zanimivo brzojavno okrožnico je razposlalo c. kr. deželno orožniško poveljstvo vsem podrejenim orožniškim postajam. Okrožnica se glasi: »Vse za jugoslovansko propagando delujoče osebe je takoj tu sem naznaniti, da se jih napravi neškodljive.« C. kr. orožniško poveljstvo hoče torej arretirati takorekoč ves naš narod. Slovenski narod pod ključem — ideja je groteskna, pa očitno jako aktualna.

— Ministrski predsednik Wekerle o jugoslovanskem vprašanju. »Mayer Hirsl« objavlja razgovor z ministrskim predsednikom Wekerlom, ki je izjavil: Jugoslovanskega vprašanja nismo mi postavili na dnevni red. Postalo je aktualno vsled onega sistematičnega hujkanja, ki hoče doseči spremembo državnopravne zveze. Ne gre za narodno združitev, kateri nikakor ne nasprotujemo, temveč zato, da se skujejo proti interesom madžarskega naroda in monarhije v enoto različne rase, ki niso nikdar tvorile in ne tvorijo enote ne plemensko, ne etnografsko, ne konfesijsko, ne po tradiciji in ne po načinu svojega življenja. Drugi morda stremijo za tem, da ustvarijo proti nam tako umetno jednoto, mi tega namena nimamo. Ni ga veljavnega madžarskega politika, ki bi bil drugega mnenja. Historične pravice Ogrske na Bosno in Hercegovino so priznane. To madžarsko stališče vzdržujemo in vztrajamo pri svojih zakonito zajamčenih pravicah.

— Spitzmüller v Bosni. Dne 25. t. m. je dospel skupni finančni minister Spitzmüller v Sarajevo, kjer ga je sprejel deželni šef generaloberst baron Sar-

kočič z načelniki civilnih in vojaških oblasti ter mestnega zastopstva.

— Nemški nacionalci in jugoslovansko vprašanje. Posebni osek zveze nemško-nacionalnih strank se je pričel včeraj posvetovati pod predsedstvom dr. Waldnerja o jugoslovanskem vprašanju. Dr. Waldner je poročal v svojem razgovoru z ministrskim predsednikom glede jugoslovanskega vprašanja v splošnem in še posebej glede potovanja grofa Tisze. Vršila se je podrobna debata, katere so se udeležili vsi člani odseka. Posvetovanja se še niso končala.

— Kriza na Hrvatskem. Z Dunaja nam poročajo: Po informacijah iz tukajšnjih podučnih krogov je odstop bana Mihalovića gotova stvar. Demisija se bo izvršila tekom 14 dni, ni pa izključeno, da pride čez noč. Seveda je prisiljena. Do najnovejšega časa so merodajni krogi hoteli, da naj se tudi novi ban (Unkelhäuser?) naslanja na koalicijo, zdi pa se, da se je naziranje spreminilo. V tem slučaju je pričakovati hude postritve hrvatske krize.

— Hrvatska volilna reforma sankcionirana. Hrvatska volilna reforma, eden najdemokratičnejših volilnih zakonov, je bila 11. t. m. sankcionirana. Temelji na principu splošne in enake volilne pravice.

Krakovsko pismo.

Krakov, 24. sept. 1918.

Jugoslavlani poznajo vsaj po imenih češke šolske in druge obrambne organizacije; njih obrambni delavci so se drobnega dela učili pri Čehih. O poljskih šolskih družbah se na Jugu ne ve nič.

Imel sem priliko, govoriti z ravnateljem uradov »Društva narodnih šol« (Towarzystwo szkol ludowych), g. Rymarjem. »Društvo narodnih šol« v Krakovu je to, kar je na Jugu Družba sv. Cirila in Metoda. V ulici sv. Ane št. 5 ima svoje poslopije in v njem svoje urade ter svoja podjetja. Obstoji 27 let, ustanovilo se je leta 1891. ob stoletnici znane poljske demokratske konstitucije z dne 3. maja 1791. Prvi načelnik mu je bil veliki pesnik Adam Asnyk. Glavni cilj društva je, ustanavljati ljudske šole; ustanavlja in vzdržuje pa društvo tudi otroške vrtce in gimnazije ter kurze za analfabete. Največ šol ima v Biali, mestu, ki leži še v Galiciji, čisto na zapadu, a je pod silnim vplivom hakatistične nemške obrti. V Biali ima »Društvo« tudi svojo realno gimnazijo, učiteljske, 3 ljudske šole, trgovsko šolo, otroški vrtce. Gimnazijo vzdržujejo tudi v Orlovi v Sleziji. Svoj delokrog razteza i na Vzhodno Galicijo, kjer so v 1000 maloruskih občinah poljske manjšine. Društvo ima letno na 2 in pol milijona stroškov in okoli 300 podružnic, ki otroške vrtce itd. deloma same vzdržujejo.* Dne 3. maja (ki je sploh poli-

*) Pred vojno je Društvo imelo tudi 5 šol v Bosni za tamošnje poljske koloniste.

ski narodni blagdan) se javno nabirajo prispevki. Tega dne se na šipe oken približajo simbolične podobe, ki predstavljajo na pr. razne poljske grbe, mater Božjo Čenstohovsko itd. »Društvo narodnih šol« ima v svojem poslopiju centralno skladišče za »poljudne knjige« (prodaja na leto za 120.000 K knjiž) ter izposojevalnico knjig za Krakov. V njega uradih sta zaposlena 2 konceptna uradnika in 17 uradnic.

Poleg Društva in z Društvom vkup deluje »Macierz Skolska« (Matica Šolska) za Slezijo. Posebna »Macierz Skolska« pa je tudi v Varšavi, v Kijevu, v Podolju in Volinju in v Holmsčini, ter v Vilnu na Litvi. Pred rusko revolucijo l. 1905. so na Ruskem bile tajne poljske šole, ki so jih vzdrževali večinoma poljski veleposestniki (na Volinju so kmetije sami vzdrževali kakih 70 poljskih šol). V Moskvi je bilo prej nad 100 poljskih šol in nekoliko gimnazij, takisto v Petrogradu. Na Poznanjskem v Nemčiji, kjer bi tak društva bila nemogoča, se nahajajo le »Ljudske čitalnice«.

Ravnatelj Rymar mi je z veliko ljubeznivostjo razkazal vse prostore in podjetja »Društva ljudskih šol«. Uveril sem se, da se umejo današnji Poljaki izborni organizirati. Ženstvo vseh strank sodeluje v »Društvu«, kakor mi je to tolmačila ena izmed organizatoric

poljskih žen v Krakovu, gospa Marija Siedlecka.

Iz poljskih časopisov.

»Monitor Poliski«, ki izhaja kot uradni list v Varšavi, je dne 9. septembra priobčil referat o članku, ki je izšel v »Slov. Narodu«: Poljska demokratska družba. Ta referat je ponatisnil krakovski »Głos Narodu« dne 14. septembra. — Spominsko pesem »Trozveznic«, ki je za nje uglaštev razpisal konkurz: je krakovski »Głos Narodu« (št. 906) priobčil v slov. izvirniku in poljskem prevodu. Tako zveni nje tekst v istini že v naši trozvezi: med Jugoslavlani, Čehi in Poljaki. — Iz Poljakov v Sleziji. — Vojario naravni prehod k Čehom, hočejo Nemci na vsak način narediti poseben slovanski narod, različen od poljskega naroda; na ta način se nadejajo ga laže pomesti. Imenujejo ga »Wasserpola-kenc«. — Kako lahko življenje, dali časa ločeno po raznih političnih tvorbah, loči ljudi po načinu mišljenja, se kaže celo na meji Galicije in Ruske Poljske, ki sta bili ločeni malo več ko 100 let. To razliko konstatirajo sedaj poljski listi, ko so neki krogi na Ruskem Poljskem začeli po strani gledati na poljske uradnike, ki jih je prvotno Avstrija dala čez mejo. — Pod naslovom »Nove zarje« je organ poljske ljudske stranke »Piast« v svoji 33. št. pri-nesel lep članek o potrebi sodelovanja treh slovanskih narodov, Čehov, Poljakov in Jugoslovancev. »Piastovec« pravi: Izmed idej bo v tej vojski zmaga-la tista, ki je pravična, ki je vzrasla iz realnosti in se opira na nezlomljeno voljo ljudstva, a to je ideja samood-ložbe narodov in v zvezi z njo ideja slovanske skrupnosti. Kot radosten znak pozdravlja ljubljansko »Društvo ljubiteljev poljskega naroda« tne članek, ki je o tej stvari izšel dne 12. junija v »Slov. Narodu«. Pri tej priliki pravi: »Vemo in moremo naznaniti, da so pri-pravljala dela za ustanovitev slovanskega društva v Krakovu že začeta, in sicer po inicijativi kulturnih, literar-nih, umetniških in vseučiliških krogov, in da se ti krogi tudi o tem posvetu-jejo s primernimi krogi v Lvovu in v Varšavi. — Poljske legije na Ruskem, t. j. poljske armade, ki so nastale iz poljskih vojakov v nekdanji carski Ru-siji, so boljševikom opetovano izjav-lyale, da se ne bodo borile proti revolu-ciji, ampak le proti Nemcem, a boljševiki nastopajo tako proti nim, da so končno sklenile, vdeležiti se vojne pro-ti boljševikom, češ, vojna proti nim je le neizogibna etapa v boju proti Nem-cem. Poljski list »Svobodni Glas«, ki izhaja v Omsku, imenuje boljševišvo »falsifikat mednarodnosti; po tisočih raznih nemških »Ersatzih« (surrogatih) je nastal še nastal še moskovski »So-cializem - Ersatz«. En del Poljakov pa stoji ob strani boljševikov ter se udele-žuje boljševiških grozot proti legio-nistom.

Proslava poslanca Václava Klobáča.

H. V Pragi, 23. septembra.

V nedeljo je priredil izvrševalni odbor češke socialistične stranke skupno z ostalimi vodilnimi korporacijami naše politike posl. Klobáča ob njegovi 50letnici svečan večer. Dvora-na Občinskega doma je bila nabita do zadnjega kotička, vladalo je odušev-ljeno razpoloženje. Govorili so razen zastopnikov češke socialne stranke tudi za Narodni svet dr. Souk-p, za Narodni Radu dr. Baxa, dalje zastopniki Češkega Svaza in vseh čeških političnih strank. Vsi govori so bili iskreni, navdušeni, vsi govorniki so izrekli poslancu Klobáču popolno zaupanje in hvaležnost za njegovo de-lovanje. Naiskreneje, če je mogoče delati razlike v tem smislu, sta govo-rila social. - dem. voditelja posl. dr. Soukup in tajnik posl. Tomášek. Politično zedinjenje Čehov, popolna sloga vseh strank, se je sijajno doku-mentirala.

Za jugoslovansko dijaštvo v Pragi je govoril G. Ostojić, katerega je množica navdušeno pozdravila s klici »Živio!« in ploskanjem. Govornik je pozdravil Klobáča imenom mlade jugo-slovanske generacije ter poudarjal iskreno prijateljstvo, katero uživa Klo-báč oddavna, zlasti pa od časa balkan-ske vojne, med Jugoslavlani in kojega si je Klobáč na prvem mestu dobil se-daj v svetovni vojni s tem, da sta ga usoda in trpljenje zadelo ravno tako kot Jugoslavlane. Klobáčev ime je zna-no v najširših vrstah Jugoslovancev, je popularno med vsem narodom SHS.

Potem je govoril o črtah delovanja Kiofáčevo v pogledu na češki narod, široke mase in Jugoslovane.

Kiofáča je ta jugoslovanski pozdrav očito veselil, kakor tudi mnoge brzojavke iz slovenskih in hrvaških dežel, med njimi od JDS in od uredništva „Slov. Naroda“.

V svojem govoru je Kiofáč akcentiral, kako ga je v njegovem delovanju vodil interes malega človeka, in da tudi za bodočnost temu interesu posveti vse svoje sile. Kot odgovor na čin praškega namestnika, ki je prepovedal nabiranje prispevkov za naše narodne akcije, je Kiofáč izrazil željo, da vsi Čehi prispevajo dvakrat, desetkrat več, v znak, da se ne dajo odvrti od svoje dolžnosti. To bo najboljši odgovor vsem.

Kiofáčev večer je bil silaina manifestacija za češko samostojno državo.

Boji za St. Quentin.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 25. septembra. (Kor. urad.) Zaprano bojišče. Armada skupina gim. Rupprehta. Živahno izvidno delovanje na Flandrskem. Med Moeuvresom in gozdom pri Havincourtu je artiljerijski boj oživel. Pri Moeuvresu so se ponesrečili novi sovražni napadi. — Skupina go. v. Böhma. Vzhodno od Epechya smo v krajevnem protinapadu zopet zavzeli črto, ki smo jo držali pred 22. t. m. Med potokom Omignon in Sommo so Angliji in Francozi zopet pričeli s svojimi napadi na St. Quentin. Spremljali so jih oklopni vozovi in močna artiljerija. V Pontuenu, Gricourtu, Selencyju in Francillyju se je sovražnik rano zjutraj ustalil. Sovražni poskusi v hudih do opoldne nadaljevalnih napadih razširili mesto, kjer so vdrli, so se ponesrečili. Protisunkni naše pehote in pionirji, podprti od artiljerije in letalcev, so proti opoldnevnemu Pontuenu in Gricourtu zopet spravili v našo posest. Med obema krajevma ležečo višino smo po izmene polnem boju zopet zavzeli. Črta Francilly-Selency je ostala v sovražnih rokah. Na ostali fronti so se sovražni napadi izvečine zlomili že pred našimi črtami. Kjer je sovražnik dosegel do njih, smo ga v protisunku vrgli zopet nazaj. — Skupina nemškega cesarjeviča. Med Veslo in Aisno so vdrli napadatelni oddelki v sovražne črte južno od Glennesa ter pripeljali 85 vjetnikov nazaj. Močen protinapad, ki ga je izvršil sovražnik, ko so bili ti boji končani, proti našim izhodiščem, smo zavrnili. Pri manjših podvzetjih preko Vesle in v Chamagnu smo vieli več sovražnikov. — V boju v zraku smo zbili večeraj 28 sovražnih letal in 6 privržnih balonov. Poročnik Rumej je dosegel svojo 42. poročnik Jakobs svojo 30. zmago v zraku. — V. Ludendorff.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 25. septembra. (Kor. urad.) Med potokom Omignon in Sommo smo zavrnili nove sovražne napade.

Vas Pontuenu leži 7 km vzhodno-severno od Vermande in prav toliko kilometrov severo - zapadno od St. Quentin, samo en kilometer pred prekopom St. Quentin - Cambrai. — Vas Gricourt leži 3 km južno - vzhodno od Pontueta ali dobre 4 km severo - zapadno od St. Quentin. — Vasi Selency in Francilly ležita, en kilometer vsakebi, tik južno od ceste Vermand - St. Quentin, približno 4 km južno od Gricourta. Od St. Quentin sta proti zapadu oddaljeni kake 4 km. — Nasprotnik je torej napadal na približno 8 km dolgem frontnem odseku. — Vas Glennes leži do 5 km severo - vzhodno od Fismesa. Od Aisne je proti jugu oddaljena 3 km.

Dunaj, 24. septembra. Na zapadni fronti se je iznova razvnela bitka za St. Quentin. Kljub silnim napadom čet je bila zvečer po izmene polni borbi zopet obnovljena prvotna nemška črta, izvemši nekaj vasi. Naglašati je, da so se vršili ti boji še v predpolju siegriedske pozicije. Močno zbiranje čet v prostoru pri Verdunu in nasproti severni Alzaciji naznanja nadaljevanje sovražne ofenzive, katere cilj je, kakor znano, zopetno zavojevanje Alzacije - Lorene.

LISTEK.

Maribor in narodna meja.

(Dr. V. K.)

1. Napredek boja za mejo na jugu in stanje dela za mejo proti severu.

Vprašanje naše narodne meje na slovenskem jugu je že dve leti predmet najživejših mednarodnih razprav, ki se bližajo že nekako rešitvi, dočim se je glede naše enako važne meje proti severu doslej malo govorilo. Diplomatično delo inozemskega jugoslovenskega odbora za Trst in Dalmacijo je moralo biti ogromno. Saj je povzročilo celo velike krize med velevladstvi in vpletlo celo Ameriko v odločilno borbo v prilog Jugoslovanov, akoravno smo bili Ameriki še pred kratkim naravnost neznana deveta dežela. In koliko pozornosti je pri nas Slovinci vzbujalo zadnje mesece vprašanje bodočnosti Trsta! Kdo je pa govoril doslej o severni meji! Sestavil se je pač že odsek za mejo na Koroskem. Dne 17. avgusta se je v Ljubljani od trozveze čeških, poljskih in jugoslovenskih politikov storil tudi važen sklep o zvezi češko-slovaške z jugoslovensko državo ob vzhodni meji Stajerske. Skrajni čas se mi torej zdi, da pretresamo silno važno narodno mejo proti severu na Stajerskem. Načelo se je to vprašanje pač pred letom dni tu v Mariboru in v Središču na zaupnih

Priprave za izpraznitve nemških krajev v območju francoskega ognja.

Berlin, 24. septembra. Wolffov urad javlja: Po Nemčiji se zadnji čas širijo govorice, ki se bavijo z izpraznitvijo delov Alzacije - Lorene. K temu se pripominja, da je samo pred dnevi javljeno dalekosežno streljanje na Metz in druge kraje dalo povod, da se v varstvo življenja in preživetja prebivalcev store odredbe, da se taki kraji lahko urno izpraznijo, ker leže v območju dalekosežnih topov. Te priprave so se uvedle po načrtu z vsemi ozir, ki so potrebni glede na voljaške potrebe, da se to pozneje izvede.

Zeneva, 24. septembra. »Temps« namiguje, da še ni gotovo, ali bo mogel Foch nadaljevati letos svojo ofenzivo do končne odločitve. Mogoče je, da bo treba odložiti strategično odločitev na spomlad.

NEMSKI PODMORSKI ČOLNI PRED AMERIKO.

Berlin, 25. septembra. (Koresp. ur.) »New York Times« z dne 14. avgusta poročajo, da je bilo, odkar se je pojavil nemški podmorski čoln v ameriških vodah, od 18. maja do 13. avgusta potopljenih vsega skupaj 31 ladij, list list z dne 22. avgusta poroča, da je vplena ladija »Triumph« pri Novo - Fundlandiji napravila veliko škodo ter uničila glasom poročila iz Montreala, celo ribiško brodogradnjo 9 parnikov.

Italijanska ofenziva.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 25. septembra. (Kor. urad.) Na južni tirolski fronti in med Brento in Piavo so se ponesrečili italijanski izvidni sunki. V pokrajini Sette Comuni je sovražnik večeraj pri Canovi nadaljeval svoje delne napade. Napadalec - Italijane in Čeho-Slovake - smo povsod zavrnili, na eni točki s sunkom pardubških dragoncev. — Šef gen. štaba.

Italijanski prebitni poskusi. Italijani so nadaljevali dne 24. septembra z znanimi ofenzivami, med katerimi je bilo več Čeho - Slovkov, svoje prebitne poskuse na asijskem odseku. Uspeha niso dosegli nobenega. Med Brento in Piavo se pripravljajo Italijani na nove ofenzivne sunki. — Vojnoporočevalski stan omenja k italijanskemu uradnemu poročilu 17. septembra, da to niso bila nikakoli »mala podletja«, kakor označa italijansko uradno poročilo one boje, ampak prav znatna. Vršila so se na več kilometrov široki bojni fronti z očitnim namenom, prebiti na prostoru hriba Solarola in zlasti Tassonskega grebena. Italijani so uporabili v teh bojih 4 polke in udeležili se je še neki drugi batalion. Na Tassonski greben so jurili Italijani enajstkrat, pa brezuspešno. Znamenja kažejo, da je italijansko armadno vodstvo nameravalo razširiti napadalni prostor tudi proti zapadu, ali naša artiljerija je to preprečila. Kako ljudi so bili italijanski napadi, kaže porabljena municija. Dne 16. decembra je padlo na ne dosti veliki prostor 14.000, drugi dan pa 50.000 artiljerijskih strelcov. To zadosti označa resničnost italijanskega uradnega poročanja.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

24. septembra. Kljub slabemu vremenu so vdrli davi berzallerski oddelki in Čeho - Slovaki na asijski visoki planoti v močno branjene pozicije sovražnika na Cimi tre Pizzi ob izlizu Asse z Ghelapacem. V besnem spopadu so povzročili braniteljem jarkov jako teže izgube, vieli 80 mož in vpleni dve strojni puški. Oddelki, ki so se udeležili tega napada, so se vrnili brez težav v naše črte. Severno višine 703 (Dosso alto) smo zavrnili sovražni oddelki, ki se je skušal približati naši izpostavljeni postojanki. V dolini Ornicco je zavrnila ena naša patrulja, napadena po številno močnejšem sovražnem oddelku, ta oddelki in ga poznala v beg. Živahen artiljerijski boj na odseku Posina - Astico, kakor tudi ob Pavi in Censonom in Musilom. Ena sovražna letala je bilo sestreljeno v zračnem boju.

Italijanski miglaj Avstro - Ogrski?

Po poročilu »Kölnische Zeitung« priobčuje »Corriere della sera« članek, ki ni redakcijsko delo, kakor kaže to forma. V tem članku se pozivlja Avstro - Ogrska na dostojen način, da naj bi se odločila glede teritorialnih odstopitev. Kaj bi bilo v tem oziru treba storiti, bi mogla Avstro - Ogrska Italiji zaupljivo sporočiti. Pota in sredstva za to bi si Avstro - Ogrska že našla.

Prodiranje Srbov in Francozov v Makedoniji.

Dunaj, 25. septembra. Kakor javlja francosko uradno poročilo od 24. septembra, je francoska kavalerija dne 23. septembra vkorakala v Prilep.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

24. septembra. V Zgornji Skumbski dolini so vdrle naše napadalne čete v sovražne järke, od koder so se vrnile s francoskimi vjetniki. Na Mokri Planini in pri Červeni Steni smo z ognjem razkropili sovražne jurišarje. Severno od Bitolja so sovražni bataljoni po ljudi artiljerijski pripravili napadli naše pozicije. Zavrnili smo jih s precejšnjimi izgubami. Pri izlizu Črne se je ojačilo ognjeno delovanje. Na ostali fronti zmerno bojevanje. Severno od Bitolja so sovražni letalci metali bombe na bolnice, ki so imele razločna domenična znamenja.

NAČELNIK BOLGARSKEGA GENERALNEGA ŠTABA O DOGODKIH V MAKEDONIJI.

Sofija, 23. septembra. Načelnik bolgarskega generalnega štaba general Burmov je nekemu zastopniku tiskovnega vodstva podal natanko poročilo o poteku operacij v Makedoniji, kjer se je sovražnikom ob izredno težkih izgubah posrečilo, potisniti bolgarsko fronto nazaj in pridobiti prostora. Izpraznjenje tega odseka je odredilo vrhovno poveljstvo, da se ohrani nedotaknena sila narodne armade, da jo imamo ob potrebi na razpolago. Naše zadnje čete, ki so s sovražnikom v stiku, mu prizadevajo hude izgube.

Sovražnik je med Vardarjem in Dojranskim jezerom nameraval zahvatiti, da prebije naše črte in naši armadi zapadno Vardaria pripravi težaven položaj. Toda kljub silnemu trošenju streljiva in ob solodolovanju precejšnjih moči se je sovražnik sunek razbil ob odporu 9. divizije in je imel sovražnik izgube, ki jih cenimo na nič manj kakor 8000 do 9000 mrtvih in ranjenih. Izborni naš položaj v tem odseku bi nam dovoljeval, da bi silino izkoristili za dobri uspeh, ali mi se nikdar ne smučamo v podjetja, ki bi nam obetala velike uspehe, pa nas obenem stala razmeroma prevelikih žrtev. V teh dnevih velikih bojev na južni fronti mora bolgarski narod pokazati svojo moralčno silo in zaupanje v srečni izid uvedenih operacij. Samo roka, ki trdno drži meč v roki, bo mogla izvesti zahteve in ideale našega naroda. To pa zahteva trdne odločnosti vseh državljanov, da srečno dokončamo sveto in pravično stvar Bolgarije.

SRBSKO URADNO POROČILO.

23. septembra. Srbi gredo še vedno čez Vardar. Tam so v stiku s sovražnikom. Dosegli so masiv Vreske (?) planine ter cesto Gradsko - Prilep ter zajeli nekaj železniških vlakov na vardarski železnici.

FRANCOSKO URADNO POROČILO IZ MAKEDONIJE.

23. septembra. Orijentska fronta. Uspehi, ki so jih v Makedoniji dosegli alirane armade, pomenijo veliko zmago. Brzi pohod francoskih in srbskih armad v središču proti srednjemu Vardarju je na vsej fronti 150 km med Bitoljem in Dojranskim jezerom povzročil jadrni umik sovraž. armad, ki jih aliranci živahno zasledujejo. Severo - vzhodno Bitolja smo dosegli črto Mogila - Kanadartsi - Kaljani, bolji severno pa marširajo srbske čete na Prilep in Babunoplanino. Prestopili so na lev breg Vardaria in se polastili Gjevgelija in vse sovražne prve postojanke do Dojranskega jezera. Sovražne zadnje straže se trudijo, da bi nam ovrle zasledovanje. Po cestah v okolici Bitolja, Kičeva in Prilepa sovražne kolone v nepopolnem neredu beže nazaj in jih naši letalci neprestano obstreljujejo s strojnimi puškami in obmetavajo z bombami. Mnogo vasi in barak je v ognju. V roke nam je prišla nepregledna množica vjetnikov, topov in vojnega materiala, ki ga še nismo mogli prešteti. Vpleni smo zlasti na vardarski železnici lokomotive in tri popolne vlake ter dva dalekosežna turška topova. Na mnogih krajih so se razkropile demoralizirane bolgarske čete in nemotale orožje pro. Po poslednjih poročilih napad napreduje na vsej fronti.

25. septembra. Orijentska fronta. Zasledovanje traja na celi fronti od Bitolja do Velesa. Sovražni oddelki, ogroženi od naših prednih čet, vzemirjeni od konjenice, strojnih pušk in bomb naših letalcev, se umikajo v neredu proti

Vesnu, Stipu in Strumnici. Na levem krilu priključajo zavezniške čete sovražnika na albanske ceste. Francoska konjenica je dne 23. septembra vdrila v Prilep. Mesto je nepoškodovano in so na njej volaki polastili velikanski zalog. Severno od tam so prekorakile srbske in francoske čete cesto Prilep - Gračko. Srbi in Francozi ogrožajo cesto Prilep - Veles. V centru smo napravile srbske divizije, ki so prekorakile Vardar, na več nerazrušenih mostovih med Demir Kapu in Gračkom veliko mostišče na severnem bregu Vardaria. Na desnem krilu so dospjele zavezniške čete na obeh straneh Vardaria do črte Petrovo - Dojransko jezero. Neprestano prihajajo za naše črte številni vjetniki. Povsod smo dobili mnogo vojnega materiala. Dne 23. septembra smo vpleni mnogo topov, med njimi veliko število težkih topov. Pri Krivolaku so vpleni Srbi veliko množico nemških letal, avtomobilov, velike zaloge bencina in živil.

ANGLEŠKO URADNO POROČILO IZ MAKEDONIJE.

24. septembra. Srbi so prekorakili Vardar na fronti 24 km. Zvezna črta ob Vardarju je torej definitivno v rokah zaveznikov. Več kot polovica ceste Gračko-Prilep je tudi v rokah Srbov, ki prodirajo proti Prilepu z južno - vzhoda. Položaj bolgarske armade postala vedno težavnejši. Večina njenih oddelkov se umika ob cesti Veles - Stip. Do Stipa imajo železnice, preko Stipa pa samo ceste. Srbske prednje čete že obvladujejo tudi to cesto, tako da bo sovražnik našel le s težavo izhod.

Težaven položaj turške armade v Palestini.

Berlin, 24. septembra. »Berliner Tagblatt« piše: Turška fronta v Palestini je bila zapadno od Jordana od Angležev prebita. Angleži se imajo za ta uspeh zahvaliti zlasti močnim indijskim četam in artiljeriji. Zdi se, da bodo Angleži to pot svoj uspeh bolj energično izrabili, kakor ob prebitju pri Gazi. Položaj turških čet je resen; zlasti je opasen, ker ogrožajo Arabci njihove umikalne čete.

ANGLEŠKO URADNO POROČILO IZ PALESTINE.

24. septembra. Vzhodno od Jordana se umika sovražnik na Amman ob hetzaški železnici. Zasledujemo ga. Na severu je naša konjenica zavzela po slabotnem odporu Haifo in Akko. Število vjetih presega 25.000 mož.

London, 25. septembra. (Koresp. ur.) Poročilo iz Palestine pravi, da je število vjetih naraslo na več kakor 40.000 mož in število vpljenih topov na 265.

Razmere na Ruskem.

Terorizem v Rusiji.

Moskva, 25. septembra. Časopis »Mir« poroča o preklicu dekreta glede terorja. Centralni komite se je posvetoval o tem vprašanju. Ljening je izrekel nujno željo, da se naj vlada povrne k dobrim metodam revolucije. Večina se mu je pridružila.

Petrograd, 25. septembra. V Petrogradu so pripeljali pred nekaj dnevi 47 obsojenih iz petropavlovskih trdnjav na javni trg ter so jih skupaj ustrelili. Med ustreljenimi je bil tudi tajnik vrhovnega demokratskega komiteja prof. Jarkovskij, izboren strokovnjak za letalstvo.

Ofenziva v Sibiriji.

Chiasso, 24. septembra. (Koresp. ur.) »Corriere della sera« prinosa poročilo »Timesov« iz Vladivostoka, ki pravi, da se pričel ofenziva v Sibiriji ustavlja. Čeho - slovaški polkovnik Gaida, ki naj bi bil vodil operacije, je dobil naročilo, napraviti red v Sibiriji in najprej organizirati disciplinirano vojsko.

London, 24. septembra. (Koresp. ur.) Reuter poroča iz Tokija: Japonska konjenica je dospela v Neršinsk.

Dunaj, 25. septembra. »Neues Wiener Tagblatt« poroča, da so boljševiki zadnji teden dosegli velike uspehe ter zavzeli Volsk, Simbirsk in Kazan. Čeho - Slovaki niso imeli municije, niti onreime in živil. Kazani je padel samo, ker jim je zmanjkalo municije. Tudi položaj na murganski fronti je baie opasen. Pričakovati je hudega napada s strani nemških čet.

Vojaštvo iz Ukrajine.

Kijev, 25. septembra. Oficialni nemški krogi zanikajo vesti, da bi bila Nemčija vpoklicala vojake iz Ukrajine, oziroma ukrajinske državljane za vojno službo na zapadni fronti. Nemčija ima v Ukrajini samo namen, napraviti mir in red.

Politične vesti.

— Avdijsce. Cesar je sprejel večeraj zunanega ministra grofa Buriana in notranjega ministra Gayerja v posebnih avdijscah.

— Gosposka zbornica. Z Dunaja poročajo, da se sestane gosposka zbornica 10. oktobra.

— Poljaki in Hussarek. Predsedstvo Poljskega kluba bo imelo v soboto razgovor z ministrskimi predstniki kom baronom Hussarekom.

— Kaj pa je to? C. kr. policijski svetnik dr. Skubli dementira vest, da je dal objaviti v »Musketi« napad na knezofška drja Jegliča. Izvajanja v našem večerajšnem listu torej v tem oziru ne držijo. Ostala pa je seveda afera napada na porotno sodišče. Kakor smo izvedeli, se nahaja ta stvar že pri centralni vladi, ki je bila že pred dalj časom menda iz sodniških krogov opozorjena na blatenje porotnega sodišča v uradnem listu.

— Novo vojno posojilo. Z Dunaja nam poročajo: Finančna uprava pripravlja razpis IX. vojnega posojila, ki bo tokrat prisilno. Avstrijski vojni izdatki bodo dosegli do konca leta 32 milijard kron.

— Liga slovenskih železničarjev. Dne 22. t. m. se je vršilo v Pragi zborovanje Lige slovenskih železničarjev ter se je zborovanja udeležilo 24 čeških, poljskih in jugoslovenskih organizacij. Predna pa se je pričela debata, je prišel vladni komisar, ki je zborovanje razpustil. Poročilo čeških listov o zborovanju je cenzura močno pristigla.

— Obletnica hrvaške - ogrske nagodbe. Dne 24. septembra, je poteklo 50 let, odkar je hrvaški sabor, izvoljen pod ogromnim pritiskom režima bana Lovina Raucha, odobril načrt hrvaško-ogrske nagodbe, te magne chartae nasilja Madžarov nad Hrvatsko.

— Razmerje med Avstrijo in Nemčijo. Iz Berolina poročajo, da se je 24. t. m. ob 4. popoldne pričel strogo zapen razgovor glavnega odseka z državnim tajnikom za zunanje zadeve v. Hintzejem. Glasom informacij berlinskih poročevalcev je šlo za poročila o sedanjem razmerju Nemčije napram njenim zaveznikom, zlasti napram Avstro-Ogrski. Poslušalci, ki niso člani glavnega odseka, niso imeli dostopa k tem posvetovanjem.

— Odgovor Turčije na Burianovo noto. Turška vlada je odgovorila na noto grofa Buriana, da ta nota odgovarja popolnoma naziranju cesarsko otomanske vlade. Odgovor želi, da bi našla nota mirovno dispozicijo tudi pri sovražnikih.

— Slovanska konferenca v Ameriki. »Pester Lloyd« poroča: V Washingtonu se je vršila konferenca jugoslovenskih, poljskih in češko-slovaških zastopnikov, ki je trajala 14 dni. Odobren je bil popoln program za zatiranje narode Avstro-Ogrske in sklenjeno je bilo ustanoviti posebno osrednjo organizacijo srednjeevropskih malih narodov, ki bo varovala interese narodov, ki tej organizaciji pristopijo. Po končanih posvetovanjih je sprejel Wilson profesorja Masaryka, predsednika češkega Narodnega odbora, profesorja Paderevskoga, zastopnika poljske Narodne organizacije, in pa voditelja jugoslovenskih zastopnikov. Ti so izročili Wilsonu na konferenci odobreni program ter mu izjavili, da so zatirani narodi odločni podpirati ameriške vojne cilje. Predloženi program zahteva svobodno Češko, svobodno Poljsko in svobodno Jugoslavijo.

— Nova pogajanja zaradi Poljske. Pri zadnjem obisku nemškega državnega tajnika za zunanje zadeve v. Hintzeja na Dunaju je prišlo do sporazuma z avstro-ogrsko vlado, da naj se pogajanja glede poljskega vprašanja med zastopniki Nemčije in Avstro-Ogrske zopet prično. Ta pogajanja so se večeraj 25. t. m. pričela ter se bodo tekom pogajanj pritegnili še zastopniki Poljske.

— Nov nemški volni kredit. Nemškemu državnemu zboru bo predložen nov vojni kredit v znesku 15 milijard mark.

kakem tržišču v sliki povdaria, da predstavljajo pljuča, s katerimi gotovo ozemlje diha, bil bi ta primer za Maribor še preslab, kajti vsakdo vidi, da se v Mariboru križajo naravnost glavne žile dovodnice in odvodnice vsega gospodarskega življenja velikega dela spodnje Stajerske. Zavedati se nam je tega važnega dejstva, če mislimo na narodno odmejitve slovenske zemlje proti severu, kajti niti trenutek ne more in ne sme biti dvoma, da bi bila slovenska Stajerska brez popolne posesti Maribora gospodarsko mrtva in istotako Maribor brez slovenske okolice. Kakor se Drava ne da umetno iz svoje struge prenesti, tako se ne more za Slovence ustvariti novega Maribora. Težišče iz Pohorja in Kozjaka gre naravno in neodvratno v Maribor, enako iz Slovenskih gor in iz Dravskega polja. Kdor bi odrekel Slovincem Maribor, jim odreka življenje, to je že iz naravne lege Maribora jasno. Ravno tako pa tok prometa kaže, da Maribor od nemškega dela dežele niti gospodarsko ni znatno odvisen, da je z njim v mnogo rahlejši gospodarski stiki in ne spada v nobenem oziru k nemškemu ozemlju.

4. Nasilna narodna odtulitev Maribora vsled nemške uprave.

Če se ozremo na narodnostne razmere današnjega Maribora, ne vidimo le, da je današnji Maribor svojemu naravnemu slovenskemu okolišču odtujen, ampak da se je to zgodilo umetno, nasilno in proti volji naroda v zadnjih desetletjih. Maribor bi imel danes sloven-

sestankih Narodne stranke in se je dotično naše stališče iz nemške strani ljuto zavrnilo kot raztrganje dežele. Iz slovenske strani so se še letos objavile od naših marljivih raziskovalcev mejnih razmer posamezne zgodovinske razprave. Izšlo je v nemškem jeziku znamenito delce »na« dna odmejitve na jugu, ki je vzbudilo upravičeno veliko pozornost. Obmejni odsek narodnega sveta za Stajersko sam je pa tik pred ustanovitvijo in bode seveda njegova naloga začeto delo temeljito v roke vzeti.

2. Iz katerega vidika naj se deluje za našo mejo proti severu.

Če se bavim v ti zvezi z vprašanjem Maribora z ozirom na narodno mejo, namen mi je povdariti, da se mi zdi baš vprašanje Maribora za celo narodno mejo na Stajerskem odločilne važnosti. Moje mnenje je, da je to vprašanje tudi tako težavno, da vse drugo delo glede določitve naše meje stopa nasproti vprašanju bodočnosti Maribora nekako v ozadje, oziroma je podrobna določitev mejne črte le nekako logična posledica rešitve vprašanja Maribora. Če o tem razpravljam, ne nameravam podati dovršenega načrta, moja razprava hoče biti vzpodbuda k podrobnejšemu, temeljitemu delu odseka. Povdarjam, da se mi zdi nujno potrebno, da spravimo svoje taktično postopanje v tem posameznem vprašanju strogo v sklad z idejo lastne državnosti in iz tega vidika in ne le iz stališča dosežanje narodne obrambe iščimo dalekosežen načrt za široko za-

snovano smotreno delo. Smatram, da moramo priti do programatičnih zaključkov, ki se bodo dali na eni strani pred svetovno javnostjo, na drugi strani nasproti najbližje prizadetim Nemcem, kakor tudi iz socialne stališča, braniti. Maribor smatram za našo državno tvorbo kot tako važen, da si ga moramo brezpogojno zagotoviti, če bi se tudi ne dosegel vzor na zunaj vseskozi slovenskega Maribora.

3. Naravna lega Maribora sredi velikega slovenskega gospodarskega okrožja.

Kdor bi ne bil na jasnem o značaju Maribora, treba ga poslati le za nekaj ur v delavnik predpoludne v Mariboru na cesto, da vidi, kaj se godi na Tržaški cesti pri Sv. Magdaleni, kako gibanje je v Leiferspergu, v Melju in na Koroski cesti iz okolice v mesto. Že iz slike bode prišel vsak tujec do zaključka, da je Maribor naravno prometno središče močnega gospodarskega telesa, ki z njim vred neločljivo živi isto živahno življenje. Če se ozremo dalje, prepičamo se kmalu, da ta promet ne sega le nekaj kilometrov daleč iz mesta, ampak da obsega skoro polovico Spodnje Stajerske. Pohorje s Kozjakom in Dravsko dolino proti zapadu in cele Slovenske gorice in Dravsko polje proti severu, vzhodu in jugu. Končno se pa kaže Maribor še kot vse več, kot važno križišče prometa iz daljnega zapada, iz Tirol preko Koroske in Hrvatske in z Dunaja in Trsta. Kot tak je pa Maribor naravnost srce slovenske Spodnje Stajerske. Če se o

ske lice, če bi se skozi dobo 60 let, kar imamo v Avstriji ustavo, mariborskemu slovenskemu okrožju bilo dalo okrožne oblasti in urade, kakor jih je ta narod zmiraj zahteval. Slovincem po jeziku in srcu tuji uradniki in uslužbenci javne uprave in njih rodbine pri okrajnem glavarstvu, okrožni in okrajni sodniki, pri gorskem uradu, v srednjih šolah, v gimnaziji, v realni, na učiteljsku so pa s svojim vplivom na trgovsko in obrtno meščanstvo Maribora v glavni meri vzrok, da je prebivalstvo, ki je bilo še pred polovico stoletja bolj slovensko nego nemško, navzelo slovenskemu domačkemu okolišču ljudstvu nasprotni tuj duh in jezik. V samoupravi mesta se je z izjemnim krivičnim volilnim redom, ki je naravnost za germanizacijo prikojen, izročilo mestno gospodarstvo nalašč ponemčujoči kliki. S tem je dobilo nemstvo na razpolago skozi desetletja na javne stroške cele armade mestnih uradnikov in uslužbencev pri policiji, v tržnih organih, zlasti pa v učitelstvu meščanskih in ljudskih in strokovnih šol in v mestnih kreditnih zavodih, zlasti v mestni hranilnici. V enaki meri je eden izmed najmočnejših činiteljev mariborskega življenja uprava Južne železnice z osebjem južnega in koroskega kolodvora in velikih delavnic v mestu in okolici z nastavitvijo nemškega uradništva in delavstva nasilno izpačila narodni značaj Maribora. Kar nemstvo ni doseglo z umetno občinsko avtonomijo, dopolnilo je z zastopstvom po večini slovenskega okraja, ki je po enako krivičnem volilnem redu za okrajno za-

== Manifestacija šlezjskih Čehov. V nedeljo se je vršila na vrhu Ostra Hurka med Opavo in Ostravo tabor šlezjskih Čehov. Zbralo se je nad 30 tisoč ljudi. Govorili so razni poslanci in Jaroslav Kvapil. Sprejeta je bila z ogromnim navdušenjem resolucija za samostojno češko državo. Tabora so se udeležili tudi zastopniki šlezjskih Poljakov.

== Nezadovoljnost z izvajanjem nemških državnikov. Glavni odsek nemškega državnega zbora je razpravljal večeraj o izvajanju nemških državnikov glede splošnega političnega položaja. Poslanec centroma Gröber je naglašal potrebno enotnost notranje fronte in sporazuma med vlado in narodom. V Stuttgartu je podkanceler izvajal vladni program, kateremu je pritril tudi armadno vodstvo. Ta program naj bi tvoril podlago za nadaljni nastop vlade. Ureditev razmer na Finskem naj bi prevzeli Finci sami. Nemčija ne sme prevzeti garancije za vladarja, ki hoče iti tja. Pojasnila glede vojnega položaja so popolnoma nezadostna. Glede Poljske se pod nobenim pogojem ne sme nadaljevati dosedanja pruska politika. V notranji politiki tvori obsedeno stanje neprestano predmet nezadovoljnosti. Socialni demokrat poslanec Scheidemann je naglašal, da se državnemu kancelerju ni posrečilo uveljaviti svoje nazore. Težki vojaški nespehi so vsled tega tako slabo učinkovali, ker se je splošno domnevalo, da je vsled dogodkov na vzhodu vojaška premoč zagotovljena. Temu nasproti je vera naših nasprotnikov, da bodo mogli Nemčijo razbiti, iluzija, ki pa podaljšuje vojni mir. Brest-litovski mir preprečuje splošni mir. Tudi politika glede Finske je zgrešena in cesarjev svak ne sme na Finsko. Avstro-ogrsko mirovna akcija je napravila vtisk, kakor da je zveza med Avstro-Ogrsko in Nemčijo oslabljena. Ta nota in ultimatum leta 1914. Srbiji kažeta gotovo paralelo. Sodba socialnih demokratov je, da se mora odstraniti vojaška vlada. Danes vlada Ludendorff in ne Hertling. Glede belgijskega vprašanja naj bi se bilo govorilo prej in drugače. Malenkostno popuščanje ne pomaga nič. Treba je velikih sklepov. Če vlada tega ne zmore, se bomo bojevali proti njej. Poslanec Fischböck (napredna ljudska stranka) upa, da se bo vojaški položaj kmalu izboljšal. Treba je vso notranjo silo naroda dvigniti in utrditi. Zavezovalna politika mora stopiti v ozadje. Treba je postaviti temelje bodoče politike v zmislu papeževе note. Državni kanceler je govoril o problemih zveze narodov. Radi podpiramo tako zvezo. Treba pa je soglasja vojaških voditeljev s politiko državnega vodstva. Tudi na vzhodu je treba jasnosti. Narod mora sam odločiti o svoji usodi. Za domovino in za krono se mora zgoditi vse, da narod ne obupa nad potekom stvari. Poslanec Stresemann (narodni liberalci) zagovarja program podkancelerja. Tudi on zahteva skupen program državne vlade in vrhovnega armadnega vodstva. Nadaljni razgovori se vrše danes.

== Zahteve nemških socialnih demokratov za vstop v vlado. Državno-zborna frakcija socialnih demokratov v Nemčiji in strankarski odskoki so sklenili 22. t. m. zahtevati kot pogoj za vstop strankarskih članov v novo nemško vlado tole: 1. Brezpogojno priznanje sklepov državnega zbora z dne 19. julija 1917 ter izjava, da je vlada pripravljena pristopiti zvezi narodov na podlagi mirnega razpravljanja o vseh spornih vprašanjih in splošnega razoroženja. 2. Popolnoma nedvoumna izjava glede belgijskega vprašanja, obnovitev Belgije, sporazum glede odškodnine ter obnovitev Srbije in Črne gore. 3. Mirovne pogodbe v Brestu Litovskem in Bukarešti ne smejo tvoriti ovire za splošni mir. Takojšnja uvedba civilne uprave v zasedenih pokrajinah. Po sklepu miru se morajo zapustiti zasedene dežele. Čim prej se morajo ustanoviti demokratična ljudska zastopstva. 4. Avtonomija Alzacije-Loraine. Za vse nemške zvezne države splošna, enaka, tajna in neposredna volilna pravica. Pruski deželni zbor se razpusti, če se ne doseže takoj splošna volilna pravica od odseka gosposke zbornice. 5.

stopa skozi desetletja v nemških mestnih rokah. Kar je bilo treba povrh storiti za ponemčenje, zgodilo se je s kapitalom iz vse Nemčije, s šulverajnom in Sildmarko ter vsenemskim časopisjem, najpogostnejšim izmed avstrijskega časopisa. Pritok slovenskega prebivalstva, ki je očitno prihajal po pretežni večini iz Slovenskih gor, Dravskega polja, iz Kozjaka in iz Pohorja, se je pod temi silovitimi vplivi ponemčeval skozi desetletja. S tem se je pa zgodil na našem slovenskem narodu nasilen rop, ki se nikdar ne more priznati in katerega bi bil konec isti hip, če bi odpadel pritisk uprave. Če bi se bilo kaj takega zgodilo samo v Mariboru, moglo bi se reči, da je slovenski narod življenja nesposoben, ker se da tako raznaroditi. Toda če je isti nemški osvobodilni imperijalizem podjarmlil v istem času cele dele sveta, kakor Afriko, in požrl celo svobodno državo, kakor Italijo, ter se še danes ni odrekel sanji zagospodovati celemu svetu, sodili bomo drugače. Odpor zoper vse našteje in druge potujočevalne vplive je bil pretežak. Cuditi se nasprotno moramo, da je Maribor z okolico ostal še vsaj toliko slovenski. Da je pa nemški pridobitev v naravnih razmerah ne- vzdržljiva, dajejo sami Nemci spoznati, če na primer dr. Mravlag povdarja, da nam prepusti nemštvo mesto Maribor le iz tisoč ran krivaveč, ali če poje nemški pesnik Kerustock, da vidi rajši kup razvalin nego slovenski Maribor.

(Dalje prihodnjik).

Enotnost državnega vodstva. Izločenje neodgovornih stranknih vlad. Vladni zastopniki naj se vzamejo iz večine parlamenta in iz oseb, ki stojijo na stališču politike delavne večine. Odprava člena 9. državne ustave, ki preprečujeje poslancem, da ne smejo prevzeti ministrskega portfelja. Politične izjave krone in vojaške oblasti se morajo pred objavjo predložiti državnemu kancelerju. 6. Takojšnji preključ vseh določb, ki odpravljajo zborovalno in tiskovno svobodo. Cenzura se sme vporabljati samo pri čisto vojaških vprašanjih. Ustanovitve politične kontrole za vse korake, izvršene na podlagi obsednega stanja. Člustranitev vseh vojaških institucij, ki služijo političnemu vplivanju.

== Nemški cesar v torpedni tovarni. Nemški cesar je obiskal 24. t. m. torpedno tovarno v Kielu ter je na to sprejel deputacijo garnizije, ki jo je odgovoril ter jo spomnil na njih dolžnost napram domovini, na Helgoland in Skagerak in na hrabre vojniške nemških torpedov. Pozval je moštvo, da naj ohrani podmorsko vojno v polni uspešnosti.

== Bojevit Lansing. »Tägliche Rundschau« poroča iz Haaga: Lansing je odgovoril na vprašanje, kaj bi se zgodilo, če bi Avstro-Ogrska sprejela Wilsonov program: Popolno sprejetje ameriškega programa s strani Avstro-Ogrske bi bilo zelo dalekosežno. Ne morem pa še povedati, ali bi poslali takoj zastopnike ameriške vlade na mirovno konferenco. Za enkrat mora izvršiti orožje zaveznikov z vso silo svojega naloga in edini mirovni odposlanik Zedinjenih držav je v tem trenutku general Pershing, vrhovni poveljnik ameriških čet.

== Volkovi v ovčji koži. »Daily Mail« poroča o govoru grofa Hertlinga: Državni kanceler in njegovi Hani so se odeli v ovčje kože in bi radi, da bi videli v njih pacifiste. Obetajam nam nemški državni zbor, ki se bo upiral aneksijam in odškodninam in ki bo hotel vstopiti v zvezo narodov. Govorčenje v državnem zboru pa ne veče nikogar, gotovo pa ne nemškega generalnega štaba. Ta državni zbor je sprejel resolucijo proti aneksijam in odškodninam, posledica pa je bila pogodba v Brestu Litovskem.

== Čehoslovaki ugrabili ruske zlate zaloge. »Glos Narod« poroča: V Kazanju so ugrabili Čehoslovaki ruske zlate zaloge in sicer 675 milijonov rubljev v zlatu in zraven tega še nekoliko stotisočev predvojnih rubljev in mnogo srebra. Sulgin dodaja k svoji informaciji, da so Čehi odnesli 60.000 pudov zlata (1 pud ima 16,38 kg), vsega skupaj 982.800 kg čistega zlata. Razven tega so dobili tudi mnogo srebra. Odpejali so zlato in srebro proti vzhodu, da ga zavarujejo za vsak slučaj.

== Wilsonovih štiriinast točk ne zadošča. »Matin« poroča iz Washingtona: Povodom odgovora na avstro-ogrsko noto je sprejel predsednik Wilson številne ameriške politike in klane diplomatičnega zbora zaveznikov. Vsi so mu čestitali. Baje se je ob tej priliki podrobneje izrazil o mirovnem problemu ter izjavil med drugim, da se mu zdi neophodno potrebno kratkoma lo preprečiti vse nove poskuse pacifiistične propagande. Rekel je: Treba nam je popolne zmage, razgovorov ne moremo pripustiti. Tudi če bi Avstrija jutri stopila pred mene in bi rekla, da sprejme vseh 14 točk mojega formuliranega mirovnega programa, bi vztrajal na tem stališču. Mi ne moremo verjeti besedam miru.

== Zahvalne molitve na Angleškem radi osvoboditve Palestine. London, 25. septembra. Nadškof v Canterburyju je naročil vsem anglikanskim škofom, da morajo prihodnjo nedeljo služiti posebne zahvalne službe božje za osvoboditev Palestine izpod jarma turškega polmeseca. Tudi katoliški kardinal Bourne je ukazal zahvalne božje službe.

== Železničarska stavka na Angleškem. Železničarji v Soutwalesu so zahtevali zvišanje plač za 5 šilingov tedensko. Dosegli so svoje zahteve. Pozoneje pa so delavci proti stavkarskemu komiteju zahtevali zvišanje mezd za 10 šilingov na teden. Ker ni prišlo do sporazuma, so železničarji začeli stavkati ter se je stavka 25. t. m. razširila na celo Anglijo. Osebnih promet je popolnoma ustavljen. Mnogo tisoč muničijskih delavcev ni moglo priti na delo.

== Angleško - ameriško razsodišče. Iz Washingtona poročajo, da sta državni tajnik Lansing in angleški pooblaščenec Barclay podpisala pogodbo, s katero se podaljša pogodba glede angleško-ameriškega razsodišča za deset let.

== Kabinetska kriza na Japonskem. Frankobrod ob Meni, 25. septembra. Kakor znano, je japonski ministrski predsednik Terachi odstopil ter je bil imenovan za njegovega naslednika markiz Sajonji, kar pomeni novo naglašanje prijateljskega odnosa med Japonsko in entento. Italijanski listi pripisujejo tej izjemnosti v japonskem kabinetu vojnopolični pomen.

Dopis iz Celja.

(Od našega dopisnika.)

Celje, 25. septembra.

Ljudska slavnost v Celju. Dne 6. oktobra ob 14. uri popoldne priredi celjski odbor SHS, žena v prid stradalajočim jugoslovanskim deci veliko ljudsko slavnost v vseh prostorih Narodnega doma v Celju. Sodeluje celjsko pevsko društvo, celjsko dramatično društvo, zidaniška narodna godba itd. Opozorjamo že danes na prireditve ves slovenski del dežele.

Nemška logika je vsled dolgotrajne vojne očitno mnogo utrpela, vsaj v toliko, da je popolnoma drugačna, če se gre za nemške, in zopet drugačna, če se gre za naše interese. S kakšnimi argumenti so pobijali Nemci našo deklaracijo ravno zato, da nikakor ne gre, trgati zgodovinskih krono-

vin; trdili so celo, da je jugoslovanska deklaracija že zaradi tega nesmiselna, ker Madžari ne bodo nikdar pripustili, da bi se kdo le dotaknil svetih mej štefanske krone. Te dni pa se gre za »rešitev« jugoslovanskega vprašanja v tem smislu, da bi Bosna in Hercegovina pripadli Ogrski kot avtonomna upravna skupina. In Nemci so že začeli staviti svoje protizhteve za to koncesijo Madžarom: zahtevajo v to svrhu one z Nemci naseljene dele Ogrske, ki meje na nemške dežele Avstrije (glej Tagespost z dne 24. t. m.). Nedotakljivost štefanske krone je za Nemce nenkrat puhla fraza v tistem trenutku, ko mislijo, da bodo zase kaj profitirali. Cudimo se res, da so iz naroda s tako logiko mogli iziti razni Kantii, Hegelini itd.

Nestrpnost našega nemškutarstva se jasno zopet zrcali iz napadov glasila nemškega Schulvereina in drugih nemških listov na nadučitelja schulvereinske šole v Hrastniku Horvatha. Mi moža dalje ne poznamo in tudi ne njegovih grehov. Toda Nemskutarji mu očita, da se preveč ozira na slovenske želje in da premalo varuje »nemški značaj« šole Zakaj? Zato, ker je toliko pameten, da pripušča slovenski pouk v verouku in da se učencem od katehete dele slovenske podobice. Značilno priznanje najdemo v nemških listih v stavku, da se slovenski vprašuje v veroučni uri tudi učence, ki razumejo nemški. Torej imajo v Schulvereinski šoli v Hrastniku tudi take učence, ki nemški ne razumejo! Naša trditve o lovu na slovenske otroke je s tem tudi z nemške strani sijajno dokazana. In vendar Nemci napravljajo zgoraj vedno trditve, da to ni res. Ta nadučitelj Horvath (nemški listi pravijo »ein gewisser Horvath«) ima torej v resnici edino ta greh, da kot pameten človek računa z razmerami, ki so močnejše nego vsa nemška nestrpnost. In zato seveda: stran z njim! To je znak nemške kulture!

Našim volkstagovcem in volksratovcem še vedno ne da vsenemška siegfriedovska žilica miru. Še vedno rogovilijo na svojih volkstagih, ki so postali že pravcata karikatura nemškega političnega dela. Državo vzdržujejo elemente se ošabno imenujejo naši Nemci, na svojih volkstagih pa še vedno sklepajo resolucije, ki se gospodom državnim pravnikom (do katerih sicer tudi mi nimamo posebnega spoštovanja!) ne zde državo vzdržujoče in jih morajo konfiscirati. Tako se je zgodilo, da dni zopet končnemu odstavku resolucije, sklenjene na volkstagu v Müritzschlagu dne 22. t. m.

Nemškutarjem v pouki! Stajerski župan Ačko iz slovenističnega okraja je bil, kakor smo svoji čas poročali, zaradi napada na člana revizijske komisije Kahlerja obsojen v Mariboru na 8 mesecev ječe, vključno temu, da ga je zagovarjal znani mariborski nemški hujskač dr. Mravlag. Vsled priziva je višje sodišče zvišalo kazeno na 15 mesecev. Ačko je nato prispil dr. Murmayerja, poglavarja slovenističnega Nemcev, na kaj — kakor nekoč črešnjevskega kresnik! — da ugodno naravnostno spričevalo za znižanje kazni. Dr. Murmayer pa mu je odgovoril, da ga sploh ne pozna. Zapisali smo to brez komentarja vsem nemškutarjem kot zgovoren zgled in posvarilo!

Spodnještajerski nemški obrtniki so 22. t. m. zborovali v Celju, kjer sta jim Marekhl in Einspinner prodajala svojo politično modrost. Seveda je dal zborovanju svoj žegen tudi neizgovorni »amtsvorstand« Ambroschitsch v imenu »volksrat«. Izmed obrtnikov sta nastopila kot pristna Nemca celjski Grad, doma iz Smarja pri Jelšah, na ptujski Masten; sin slovenskih staršev. Celu zborovanje pravzaprav ni bilo nič drugega nego »kadeje« Einspinnerja, ki ga menda na Srednjem in Gornjem Štajerskem ne marajo več.

Ptujski Ornič je začel delati za svojo sirotišnico reklamo z velikim bobnom. V nemških listih čitamo te dni poročila, da je ptujska občina odstopila za stavbo poslopja zemljo v izmeri 20.000 kvadrat. metrov, obenem pa kot prispevek k stavbi podarila 100.000 K. Poudarja se obenem, da je sirotišnica namenjena otrokom padlih vojakov iz Štajerske. A v svojih okrožnicah na zasebnike je Ornič izrecno poudaril, da je dunajska občina obljubila poslati v zavod 100 dunajskih sirot na svoje stroške. Javno vprašamo Orniča, kaj je sedaj resnica: ali bo zavod res samo za sirote padlih vojakov iz Štajerske, ali pa bodo res prišli vanj tudi dunajski otroci? Če ima Ornič še sploh kaj čuta poštenosti v sebi, bo na to vprašanje moral odkrito odgovoriti.

V Slovenski Bistrici so hoteli te dni sildmarkovci zborovati, pa jim je mariborsko okrajno glavarstvo iz ozirnov na mir in red zborovanje prepovedalo. Seveda vik in krik po nemških listih.

Vreme je zadnje tedne za poljske sadeže, ki se zore in doraščajo, ter posebno za vinograde bilo izvanredno ugodno. Upi vinogradnikov na zboljšanje letošnje kapilice so zopet poskočili. Zeleti je le, da bi vzdržalo vreme še kakšne 3-4 tedne, potem tudi letošnje vino ne bo preslabo.

Za župana v Rogatecu je izvoljen poštar in posestnik Jožef Sporn.

Za častnega meščana je imenovala celjska občina poveljnika 87. pešpolka polkovnika Hosnerja.

V Celju je umrl knjižgoveški mojster Alfred Pungerschez.

Vlom v fotografski atelje g. V. Picka v Celju so te dni vlomili neznanji zlikovci in odnesli fotografskega orodja za 1500 K.

Na Smolniku pri Rušah je 22. t. m. umrl veleposelnik g. Karl Harič, star 88 let vrl Slovenec.

Vošnjakova ljudska knjižnica v Slov. Bistrici izvrstno deluje. Tekom zadnjih 6 mesecev je izposodila 1164 knjig 750 čitateljem, ki so zvečine kmetski ljudje. Knjižnica šteje sedaj 643 knjig. Ta mesec je dobila 50 novih.

Spominjajte se družbe sv. Cirila in Metoda.

Mariborsko pismo.

(Od našega poročevalca.)

V Mariboru, 23. septembra.

Aprovizacija mesta. Danes vse kaže, da nastane v aprovizaciji našega mesta tako grozna kriza, da zraše iz nje katastrofa. Mestna občina kratkoma ni sposobna odvrniti poloma, razen če se en sam mož povsne tako daleč, da vzame vajeti v roke. A stal bi pred skoro neodpraviivimi ovirami. Klje obupa iz te mizerije je poziv občinskega odbornika Havlička v občinskem svetu na vlado, da naj popolnoma preklje prepoved trženja z naribitnikom. Da je poslednja prepoved sama ob sebi brezsmiselna, to smo trdili tudi mi, kar skrajša. A kraj in način, pred katerim se je izdal zgoraj omenjeni poziv, dav vsemu prav posebnosti. Mestna občina pa se tudi nič ne zveni, da bi kje dobila primerna živila, posebno krompirja. Kakor z živil, tako je s kurivom. Občina še danes ne ve, kje bode vzela premoga, da zadostno založi mestno prebivalstvo. To so današnje aprovizijske razmere — orisane najkrajše. Grozne so.

Draginja. Danes si kaj posebnega privoščiti, treba mnogo dobre volje pripravljati denar in mnogo denarja. V gostini si za 15 K komaj dobro želodec razdražiš. Kure ni dobiti spod 50 do 60 K, piščeve velja 28 K, kislja smetana liter 8 K, mlečnati sir hlebček 7 K, mleko liter 1 K 20 v, svinjski speh 1 kilogram 63 K, olja ni dobiti razen v prosti prodaji s preko ceno liter po 66 K, prekajeno svinjsko meso 1 kg 70 kron. S hrano torej izgleda menda huje kot leta 1870/71 v Parizu. Nič boljša ne z obledo. Blago, ki je pred vojno veljalo meter 12 K do dvejeval 15 K, velja danes meter 500 K. To pri moških. Še slabša pa je za ženske. Če se hoče ženska srednje pošteno obleči, jo stane obleka na 3000 K. Pri tem ta treba pomisliti, da so trgovci še vsi dokaj zalozeni. A denarno so si opomogli zdobra, dočim barantajo danes le še bolj za živila i. dr. Manufakturna velefirma, ki je bila l. 1915, pred nepricačnim polomom, ima danes 10.000.000 kron gotovine in jo le še bolj radi nastavljenec druge odprlo. Če greš ven na deželo, zahtevajo za kg pšenice 5 K do 7 K, a ne v denarju, marveč v blagu. Za merico krompirja plačaš 7 K do 8 K, torej 1 K za 1 kg krompirja, ki ga pa letos nisi dosti ni. Pravilo, da bo do božiča veljal najmanj 1 kg krompirja 2 K. Tako izgleda letoš, v petem vojnem letu, mesec dni po spravljeni žetvi.

Vinogradi. Minolo poletje s svojim hladom gotovo ni prijalo grozdin. Zatoštaljo je in bilo bi videti, da vina sploh ne bo, ali pa je slaba kislila. Navadno je bilo grozdje zgoraj dobro razvito, proti koncu pa drobno in posamezni grozdi odpadajo. Pri tem je sicer ostalo, toda nekaj lepih, vročih solčnih dni, je grozdju vendarle rešilo toliko na kakovosti, da je prav lahko imenujemo srednje do nadrednje dobro. Seveda, škoda bode precej: ne pri cenah, koder ponujajo 12 K do 15 K za liter že danes, pač radi tega, ker gre vsled odpadanja grozdov v zdravih, dozorelih — mnogo v nič. Pravilo, da bodo letos večkrat brali. Res so ponekod, v St. Jakobskem dolu i. dr., tudi že imeli nekako predtrgatev.

Vesti iz primorskih dežel.

Vpisovanje v šole »Šolskega doma« v Gorici, in sicer v vse razrede (tudi obrtne šole), ki jih je vzdrževalo društvo pred vojno, se bode vršilo v »Novem domu« od prihodnjega tedna dalje vsak ponedeljek in četrtek od 8. do 9. ure jutraj. Starši! Vpišite takoj svoje otroke, da bo mogoče že šole s 15. oktobrom t. l. otvoriti. Šolski prostori so že pripravljeni.

Iz Gorice, 25. septembra. Danes, dne 25. septembra 1918, so pokopali v Gorici očeta gosp. prof. Cotiča iz Zadra g. Josipa Cotiča, ki se je vrnil v Gorico, da umre na domači zemlji. Vsi, ki smo ga poznali, žalujemo za njim.

Umrla je v Sežani gospa Ivana vdova Perlinek, rojena Kariš, gostilničarka in posestnica.

Umriljnost v Trstu. V tednu 8. do 14. septembra t. l. je umrlo v Trstu 105 oseb, poroda ni bilo nobenega. Poroč je bilo 16.

Vino za hrano v Istri. Nabavni urad je razposlal občinam v Istri naznanilo, da misli kurniti po prometni ceni določeno količino vina in sicer v svrhu, da dobi v zameno živež. Ker se pomanjkanje živeža vedno bolj občuti, opozarja nabavni urad občine na koristi te akcije, ki bo mnogo koristila istrski aprovizaciji.

Trogiški župan Nikola Madirazza v dalmatinski »sladkorni politiki«. Splitski list »Novo Dobro« poroča: Gospodje na Dunaju in v Zadru vodijo proti Dalmaciji še vedno takozvano »sladkorno politiko«. Zvedeli smo, da so bili glasovitemu trogiškemu županu Nikoli Madirazzi poslani trije vagoni sladkorja za desertna vina. Prvi vagon je dobil pred tremi meseci, drugi pred 10 dnevi, sedaj je na potu tretji vagon. Nakazati komu tri vagone sladkorja po današnjih cenah, znači: darovati dotičnemu trgovcu okroglo 800.000 kron. Vinogradnikom za popravilne malega vina se daje na osebo 1 kg, posameznim trgovcem pa se deli sladkor na vagone. Na eni strani ljudstvo strada, na drugi strani postajajo posamezniki milijonarji. Javna tajnost je, da je kupil trogiški župan Nikola Madirazza na Dunaju dve hiši, kateri je plačal po cenah, po katerih se dandanašnji plačujejo hiše. In to je dobljeno od onih vagonov sladkorja, ki so bili odnešeni siromahnemu težaku. In taki ljudje prihajajo pred najvišja mesta in sicer kot nekaki predstavniki Dalmacije (župan Madirazza je bil pred kratkem pri cesarju v avdienci). Ali ni dolžnost c. kr. namestništva, da opozori na Dunaju, kdo je trogiški župan in kako ga spoštuje ljudstvo? V drugih državah bi bili izvestni pojavi nemo-goci.

Zgubljena denarnica. Uboga bečunka je izgubila v ponedeljek, dne 23. t. m. na državnem kolodvoru v Gorici ob 3. popoldne, v gneči, ki je bila ored

blagajno, črno denarnico z veliko svoto denarja in tremi recepsi. Pošteni nadišeli se prosil, da vrne našdeno na policijo v Gorici, kjer se mu nakaže nagrada, ker drugače povzroči veliko nesrečo ubogi družini.

Pri okrajni sodnji v Ajdovščini se spreime ženska ali možka pisarniška pomožna moč. Lastnoročno pisane prošnje opremljene z zadnjim šolskim spričevalom je vložiti pri imenovanju sodnji tekom 8 dni. Zahteva se znanje strojenisa in slovenskega, nemškega ter po možnosti tudi italijanskega jezika. — C. kr. okrajna sodnja v Ajdovščini, dne 24. septembra 1918.

Zamena naših internancev v Italiji.

»Osrednji odbor« na Dunaju poroča:

Italijani so ob okupaciji našega ozemlja do Soče izpraznili cele vasi (Zaga, Srpenica, Trnovo, Drežnica, Libušnje, Kamno, Ladra), od drugod pa aretovali posamične osebe in rodbine ter jih internovali v Italijo. »Osrednji odbor« je dobil več prošni, da bi posredoval potom zunanjega ministrstva za zameno teh naših ljudi za laške podanike. To je tudi storil in prav zdaj se vrši v Brnu v Švici konferenca laških in avstrijskih odposlancev, ki se pogajajo o tej zadevi.

Italija je nasprotna vsaki zamenj obmejnega prebivalstva. Očitno se godi to zaradi tistih Trentincev in Furlanov, ki bi se ne hoteli vrniti, ako bi jim to bilo tudi dovoljeno. S tem bi se izročili avstrijskemu državnemu pravdnstvu. Zato je »Osrednji odbor« predlagal, naj se izvrši zamenjava v skupinah najprej Slovencev za tiste Italijane v zasedenem ozemlju, ki se žele preseliti v svobodno Italijo. O tem se vrše pogajanja.

Da bi se v slučaju ugodne rešitve teh pogajanj moglo takoj pričeti s transporti naših rojakov preko Švice, je »Osrednji odbor« že pred nekaj časom razposlal vsem prizadetim županstvom okrožnice, naj sestavijo in dološijo točne seznane vseh občanarjev, ki so internirani v Italijo. Doslej ni poslalo še nobeno županstvo takega seznama.

Ker je mogoče, da županstva niti ne vedo za sedanje prebivališče vseh teh internancev, kar je za znano nekaterim našim rojakom, ki ne žive doma — in ker je lahko še drugih Slovencev interniranih v Italijo in si žele domov, prosimo, naj nam vsakdo naznani njih ime, starost, domovno občino in kje so sedaj internirani. Za moške so letniki med 17. do 52. let izključeni.

Ta zadeva je zelo važna, kajti naši interniranci ob Soči srčno žele domov, zato prosimo, da nam županstva in drugi rojaki dološijo čim prej zaželenje seznane.

Naslov: »Osrednji odbor«, Dunaj, I. Bankgasse 2, Part.

Dnevne vesti.

— Vojna odlikovanja. S srebrno hrabrostno svetinjo prvega razreda za oficirje je odlikovan rezervni poročnik Dominik Cerjak 87. p. z vojaškim zaslužnim križem tretjega razreda z vojno dekoracijo in meči so odlikovani rezervna poročnika Matija Liubič in Fran Srebot, oba 17. pešpolka, rezervna nadporočnika Avguštin Trojanski 17. pešpolka in Josip Uršič 47. pešpolka, rezervna poročnika Ivan Černe in Josip Ribič oba 87. pešp. — Pred sovrtažnikom padli rezervni poročnik Valter Nedved 5. drag. p. je odlikovan z redom železne krone tretjega razreda z vojno dekoracijo in meči, nadporočnik Avgust Bertold 17. pešp. in rezervni poročnik Mihael Zupan 17. pešp. z vojaškim zaslužnim križem tretjega razreda z vojno dekoracijo in meči, stotnik Martin Colarič san. stotnik 8. je dobil znova najvišje pohvalno priznanje.

— Imenovanje pri najvišjem sodnem dvoru. Dvorni tajnik pri najvišjem sodnem in kasacijskem dvoru dr. Gregor Krek je dobil naslov in značaj višjega deželnosodnega svetnika.

— Odvetnik poslanec dr. Benkovič se preseli na Dunaj. Poslanec dr. Ivan Benkovič, odvetnik v Celju, je naznanil odvetniški zbornici v Gradcu, da se preseli iz Celja na Dunaj.

— Za urednika uradnega lista »Laibacher Zeitung«, katere uredništvo je, kakor smo poročali, prof. Anton Funket odložil, bo baie imenovan prof. Robida, sotrudnik »Novice«.

— Draginjska doklada za učitelje. Pri ministrskem predsedniku je bila 24. t. m. deputacija državnih poslancev, ki je zahtevala, da se državni prispevek za učitelje takoj izplača in da se dovoli učiteljem nabavni prispevek za leto 1918. Draginjska doklada in nabavni prispevek naj se obenem določita tudi za leto 1919.

— Za »Slovensko narodno gledališče« je daroval zaveden narodni mož 1000 K. Da bi našel mnogo posnemalcev!

— Dar kočevskih Slovencev. Kočevski Slovenci obeh strank so poslali 134 K za Krekov spomenik in 134 K za dr. Krekovo ustanovo.

— Iz gledališke pisarne. Vsi gz. člani stalnega in večernega zbora (moški in ženske), vsa dramatična šola in balet se prosijo, da pridejo zanesljivo vsi danes zvečer ob 1/8 zvečer k skusniti. Gz. člani se opozorjajo, da se sigurno udeležijo te skusnice.

— Zatvoritev šol? Poročali smo že, da nameravajo na Češkem po zimi zapreti šole radi pomanjkanja premoga. Sedaj javljajo z Dunaja, da se ta ukrep uveljuje za vse šole v državi.

— Uradni popravek. Präs. 460. 10/18. Uredništvu »Slovenskega Narod« v Ljubljani. Vest, priobčena v št. 210. (str. 3 pred. 5.) Vašega lista z dne 14. septembra 1918 »Predsednik ljubljanskega deželnega sodišča Elsnec« se v smislu § 19. tisk. zak. uradno popravlja: 1. Ni res, da bi bil gospod predsednik c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani Adolf Elsnec posil za vrokoitev; 2. ni res, da bi bil k taki prošnji dali povod kaki pri c. kr. višjem dežel-

nem sodišču v Gradcu se nahajajoči spisi z označbo »P« ali tudi spisi druge vrste, bodisi kako uradno pooblaščenega Elsenberga; 3. res pa je, da je cela vsebina goraj navedene vesti brez vsake dejanske podlage ter izmišljena. — V Gradcu, 22. septembra 1918. — C. kr. predsednik višjega deželnega sodišča.

Razstava slovenskih narodnih ročnih del in noš se odpre v nedeljo, dne 6. oktobra. Odbor »Slovenskega slovenskega ženskega društva« opozarja, da razstavi samo značilna narodna dela, ne pa ročnih del sploh. Torej predvsem lepo vezene peče, avbe, pasove, rute, zavijače, stare, v narodnih motivih vezene prtičke, rjuhe, brisače i. dr. Jako dobrodošlo bi bil odboru star in mlad, z značilnimi živimi rožami poiskati, Rodoljubne Slovenke naj blagovolijo velikodušno pomagati, da se zbera najkarakterističnejša narodna dela, da tako pokažemo, kaj imamo svoje in v otmemo pozabnosti marsikaj pristnega narodnega. Odbor bo strogo pazil na vse posojeno blago, ki se povsem nepoškodovano vrne. Razstavni predmeti se sprejemajo v »Mladiki«.

Slov. pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V petek, dne 27. t. m. ob polnoči zvečer sestane ženski zbor v moški zbor. Dnevni red: Bodoče društveno delovanje. Polnočnica udeležba nujno potrebna! — Društvo se priključuje novi člani in članice. Kdor želi sodelovati v zboru, naj javi društvu svoj pristop po dopisnici, kakor dobi vabilo le pevskim vajam. — Odbor.

— Prečitane časopise naj se blagovolijo posiljati za slovenske vojake v bolnišnici v Pragi, na naslov Anica Zabukovec, Praga II, Příkopý 12.

— Umrli je danes dopoldne v deželni bolnici profesor državne obrtne šole g. Celestin Mis, znan kot izreden zabavnik in kremenit narodnjak. Bodi prijazenemu moztu najlepši spomin!

— Umrli je v Ljubljani ga. Nežika Gergorič, soproza trgovca v starosti 32 let. Prepeljejo jo v Krasno, kjer bo v nedeljo ob 3. popoldne pogreb.

— Nekaj zamudnikov se ni prišlo popisati svojih prašičev. V lastnem interesu se pozivljajo, da brez odloga stare svojo dolžnost. Na barju jih pride popisat komisija na dom.

— Vrnitev orožja. C. kr. policijsko ravništvo v Ljubljani bo niemu leta 1915 oddano orožje zanesljivim osebam, ako za to prosijo. Se tudi v mesecu oktobru vrnilo. Policijsko ravništvo se ozira pri tem na dejstvo, da se slabo konzervirano orožje pokvari.

— Ustanove za železničarje. Dohodki naslednjih ustanov za vpokejenke železničarjev, brez ali z malimi pokojninami, oziroma njih vdove in sirote, so razpisani: 1. Avstrijski železničarski podporni sklad za vpokejenke, vdove ali sirote. 2. Moric baron Königswarterjeva ustanova za vdove in sirote in naposled v zadnji vrsti tudi za vpokejenke. 3. Ustanove za avstrijske železničarske invalide, oziroma tudi za njih vdove in sirote. 4. Ferdinand Lindnerjeva ustanova in S. Hahnova ustanova za vdovo po uradniški z malo pokojnino. 5. Friderik Avgust Birkova ustanova za vdove in sirote prožnih čuvajev. 6. Josip Dorekova ustanova za vdove z nizko pokojnino in večjim številom otrok. 7. Franc Riesnerjeva ustanova za podporo potrebne vdove po čuvajih. 8. Elizabetna ustanova za ubogo uradniško vdovo. 9. Baron Komarjeva ustanova za ubogo vdovo po spredovniku. — Prošnje, katere morajo nositi župnik ali županovo potrdilo o ubožnosti, je treba vlagati najkasneje do 10. oktobra 1918 pri istem uradu, kateremu je bil prosilec pred vpokojitvijo dodeljen.

— 45. državna loterija za civilne dobrodelne namene. C. kr. ravništvo državne loterije prireja sedaj 45. državno loterijo za civilne dobrodelne namene in bo zrebanje dne 3. oktobra. Izgledni načrt te državne dobrodelne loterije izkazuje nasproti prejšnjim loterijam precej izpremembe oziroma izboljšav, zlasti se je dosedaj glavni dobiček od 200.000 K zvišal na četrtil. mil. precej se je pa tudi zvišalo število srbskih dobičkov. Srečka stane pri tej loteriji 5 K. Dobivajo se srečke pri generalnem ravništvu državnih loterij (oddelek za dobrodelne loterije), dalje pri znanih prodajalcih srečk, trafikah, loterijah, menialnicah itd.

Požar na Ježici. Sreči okoli 8. je začelo goreti na Ježici pri gospodarju Ivanu Dermastiju. Zgorelo je gospodarsko poslopje, orodje, žito, seno in druge stvari v vrednosti 30.000 kron. Gasit so prišli gasilci z Ježice, iz Stožic, Črnuče, Ljubljane in Nadgorice; lokalizirati ogenj so pomagali tudi častniki in mostvo.

Umrli je v Novem mestu gospa Zofija Not roj. Kobc.

Nujna prošnja Novomeščanov na okr. glavarstvo. Novomeška električna razsvetljava je v zadnjem času popolnoma odnehala. Krivo je deloma pomanjkanje delavcev pri vodnih napravah v »Luknji«, pa tudi — bodimo odkriti, gospod podjetnik! — malo več energije in dobre in resne volje, pa bi šlo! Ker petroleja tudi ni, tako da nimamo sedaj skoro nobene razsvetljave, kar je posebno mučno v dolgih jesenskih večerih za obrtnike, bolnišnice, za učeno mladino itd., pozivljamo c. kr. okrajno glavarstvo, da nam takoj nakaže zadostno množico petroleja, katerega je — mimogrede povedano — med poletjem itak že itak dober del izteklo iz pokvarjenih sodov. Zakaj torej se nadalje čakati?

Zbolisanje plač železničarjem v Kropi in Kamnigori. Dne 21. septembra se je vršila pri obrtnem sodišču v Ljubljani obravnava v zadevi povzivanja plač železničarjem. Po triurni razpravi, ki je skušala pojasniti zamotane in bedne razmere železničarjev, se je mojstrski, skladiščni, delavski v tovarni, kovačem in kovačkam dovolilo zvišanje plač po 40, 45, 50, 70, oziroma 80 odstotkov, poleg tega podpora za nedorastle in za delanezmožne žene po 6 do 12 kron na 14 dni. Zastopniki delavcev so zahtevali 200 odstotkov zvišanja.

Nezgodna pomorskega letalca Konfoviča. Poročnik litijske ladje Hrvat Demeter Konjović, eden prvih naših pomorskih letalcev, je bil tekoč ranjen povodom nekega zračnega boja. Ko se je vračal v hidroplano, so obrtni topovi otvorili nani strašen ogenj. Zadet je bil mtor njegovega stroja, naka je aeroplan z višine 1000 metrov padel na morje. Par trenutkov nato je Konjović že plaval na morju. Več hidroplanov mu je prišlo na pomoč in ga rešilo. Konjović ima desno roko zlomljeno na treh mestih.

Nasel se je črn ročni kovčeg z festivami. Kdor ga je izgubil, naj pride ponj v Subicovo ulico št. 3 k hišnici.

Aprovizacija.

+ Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 800. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1 do 800 prejmejo goveje meso v petek dne 27. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določeni so tale red: od 3. do pol 4. št. 1 do 200, od pol 4. do 4. št. 201 do 400, od 4. do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5. do 5. št. 601 do 800. Kilogram stane 2 K 80 v.

+ Oddaja mesa gostilničarjem in zavodom. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala goveje meso gostilničarjem in zavodom v petek dne 27. t. m. popoldne od 1. do 3. ure v cerkvi sv. Jožefa.

+ Krompir za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo krompir v petek dne 27. t. m. in v soboto dne 28. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: v petek dne 27. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 160, od 9. do 10. št. 161 do 320, od 10. do 11. št. 321 do 480, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 481 do 640, od pol 3. do pol 4. št. 641 do 800, od pol 4. do pol 5. št. 801 do 960, od pol 5. do pol 6. št. 961 do 1120. V soboto dne 28. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1121 do 1280, od 9. do 10. št. 1281 do 1440, od 10. do 11. št. 1441 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 5 kg krompirja, kilogram stane 34 vi-narjev. Pripraviti je treba drobiž.

+ Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 27. septembra od 8. do 11. popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko. Kdor ne pride v petek h krušni komisiji, dobi svoje izkaznice za kruh šele v ponedeljek, ker bo v soboto osrednja komisija radi revizije uradovale le za tuje in sicer le od 10. do 12. popoldne. Ker peki in prodajalci kruha ne smejo dajati kruha za nazaj, bodo vsled tega stranke izgubile nedeljski kruh, če ne pridejo v petek po karte. Kdor je zadržan, naj pošlje koga drugega s svojo legitimacijo po karte. Dolžnost vsakega je, da gre k svoji krušni komisiji po karte, ne pa šele drugi dan na magistrat, kjer se zbira toliko ljudi, da ne morejo ne ven ne notri. Osrednja krušna komisija sploh nima namena, podpirati komedijete strank, temveč uraduje le za tuje in druge priseljence. V prihodnjih sploh ne bo dobil nobeden zamudnik več kart na magistratu.

Prosveta.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI — ZAČNE Z DRAMSKO SEZONO!

Kakor vsako gledališče v državi je tudi naše gledališče glede osvoja vsaj deloma navezano na mobiliziranje. V današnji dobi, ko je vsak moški vojak, je posebno težko sestaviti osebje, a popolnoma nemogoče je pridobiti operni orkester in moški zbor brez vojaških obvezancev. Kakor vsako drugo gledališče, je torej tudi naše pravčasno vložilo prošnjo za oprostitve angažiranih članov solistov, pevcev in godbenikov. Žalibog ta prošnja še do danes ni rešena, naše gledališče pa zato doleti še nima celotnega orkestra in popolnega zbora. Iz tega vzroka je bila za 15. t. m. nameravana ponovna slovesna otvoritev gledališča nemogoča in je neizvedljiva še do danes. Upravni svet Narodnega gledališča v Ljubljani je zato priporočilo ravništva v svoji sinodni seji sklenil, da se slovesna otvoritev gledališča odgodi doleje, da bo možno poleg vzorne dramske predstave prirediti tudi na umetniški višini stoječe glasbene predstave, s primerno popolnim orkestrom in popolnim zborom. To bo po vseh došlih vestih mogoče okoli 15. oktobra t. l. ko se priredi slavnostna gledališka otvoritev strogo kulturnega in umetniškega značaja ter se k predstavam povabi tudi bratski literarni in gledališki krogi severno in jugoslovanski.

Ker pa ne gre sezono še dalje odlašati, se v nedeljo, dne 29. t. m. odpre vsaj dramska sezona s skromno domačo slavnostjo. Dopoldne ob 11. se priredi v gledališču akademija, ki bo v glavnem obsegala prolog in nastope opernih solistov in solistov — zvečer se pa vrizori Frane Finžgarjev narodni igrokaz »Divji lovec«. Obe prireditvi se vršita izven abonementa, ter je dobiti vstopnice od jutri, peika dopoldne v gledališki blagajni. — V ponedeljek se vrši takisto izven abonementa kot druga dramska predstava Gabriella Zapoliske poljska komedija »Morala gospe Dulskec«. — V torek se pričetajo predstave za abonente. Igralo se bo vsak večer. Vsi abonenti dobe vsako vpri-zorjeno dramo in se zanje ponovi tudi akademija. Dramsko osebje je že pripravilo poleg navedenih dveh iger tudi še A. Jiraska češko gledališko igr »Laterna« ter pripravlja Bran. Nušića srbsko komedijo »Sveč«, Leva Tolstojeva rusko dramo »Moč temec in Skakoparova »Hamlet«.

Gledališke vesti. Deželni odbor kramjski je imenoval za gledališkega cenzorja g. profesorja Adolfa Robida. — Gledališko ravništvo je pridobilo za scenografja g. akademika slikarja Ivana Vavpotiča. — Posle gledališkega lektorja je prevzel gosp. Franc Marolt.

Nastavni Viestnik. Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani naznanja svojim članom, da bomo te dni obnovili skupno naročnino na N. Vi. stane 12 kron na leto; naše društvo pa je pri bratskem hrvaškem društvu doseglo to ugodnost, da ga more svojim članom dati po zelo nizki ceni: ako namreč plačajo 10 K članarine (mesto redne 6 K). Prosimo torej ga. tovariše, kateri N. Vi. žele, da bi se nemudoma prijavili. Odbor.

— Raspis nagrad na najboljši skladbi. Z namenom, da začne čimprej zopet z rednim izdajanjem glasbenega lista »Novi Akord« in v izpodbudo glasbenega ustvarjanja raspisuje podpisano založništvo »Novih Akordov« štiri nagrade za najboljši skladbo in sicer: 1. za dvoročno klavirsko skladbo v znesku K 700.—; 2. za samospjev in klavir K 500.—; 3. za moški zbor kron 400.— za mešan zbor kron 400.—. — Jugoslovanski skladatelji, ki se hočejo udeležiti tekm, naj dopišujejo svoje dobro čitljive rokopise (z geslom in imenom ter naslovom skladateljevim v zaprti kuverti) najkasneje do 1. decembra 1918 uredništvu »Novih Akordov« (dr. Gojmir Krek) na Dunaju XVI, Mariahilfer Gürtel 29/II. vsak skladatelj lahko tekmuje s poljubnim številom skladb. Tekmovati morejo le izvirne skladbe, ki se niso bile nikjer objavljene. Tudi obdelave so izključene. Sicer je pa skladateljem na prosto dana vsebina, značaj, oblika in obseg. Vendar naj nobena kompozicija ne prekaži 12 strani v tisku in obliki »Novih Akordov«. Glede vsake vposlane skladbe si pridržuje založništvo, oziroma uredništvo »Novih Akordov« pravico, da jo objavi v listu proti plačilu običajnega (sedaj izdatno zvišanega) sotrudniškega honorarja. Isto velja tudi o skladbah, ki jim bo posebno, v ta namen sestavljeno razsodišče prisodilo nagrade. Avtorjem teh skladb pristojna razena nagrade še pravica do običajnega sotrudniškega honorarja. Srbskim vokalnim skladbam je podložiti tekst ne le v cirilici, temveč tudi v latinici. — Založništvo »Novih Akordov« L. Schwentner, Ljubljana.

— Koncert hrv. glash. kluba »Lisinski« iz Zagreba v Beču. U nedeljo 29. o. ml. naš če Lisinski izmleti pred Zagrebačko opdnstvo raspored jugoslovanskih savremenih vokalnih zbora, koje će izvesti na svom koncertu 5. oktobra u bečkom Musikvereinsalu pred svjetsku kritiku i pred brojne bečke Slavene. Iza Rusa (Slavianski) Ceha (Moravski učitelji) i Slovenaca (zbor »Glasbene Matice«) dolaze i Hrvati s Lisinskim u Beču, da po prvi put reprezentiraju našu zornu umjetnost. Tom zgodom će značajni program, koji je sastavljen samo iz jugoslovanskih i narodnih zbora, po prvi put iznieti pred svjetsku kritiku. Jedlo jugoslovanskih maistara. Kako »Lisinski« ima silne stroškove kot toga umetniškega podjetja, nadamo se, da če naši musikalni kružovi preplatama poduprijeti in kulturnu akcijo »Lisinskog«. Ulanizce za Zagrebački koncert prodavaju se več v poslovnici hrv. konzervatorija (Gunduličeva ulica br. 6.)

Razne stvari.

*** Močan potras na grških otokih.** Italijanski listi poročajo o močnem potrasu na grških otokih, ki je posebno močno poškodoval otok Milo. Poroča se o 300 mrtvih in čez 2000 ranjenih.

*** Zopet razbojništvo v Berolinu.** Listi poročajo: Zopet je bilo izvršeno razbojništvo v Berolinu na neki starki 62 let. Dva moža in dve ženi, vsi iz mesta Hindenburg, so ubili ženo. Mož sta vojaška ubeznika.

*** Davek na ure hoče imeti dunajski urarska združenja.** V zadnji svoji seji je združenja sprejela predlog, naj se store koraki v svrhu uvedbe davka na ure v Avstriji, da se tako prepreči uvoz slabih, ničvrednih, pa jako cenih ur po vojni. Davek od 10 kron dalje bi omejil uvoz na potrebno mero in vzgojil občinstvo k nakupu bolj-sih ur.

*** Slabo napredovanje na nemški teh-niki v Brnu.** Profesorski kolegij nemške tehnične visoke šole v Brnu poroča naučnemu ministru, da je na nemški tehnik nekeko 19 odstotkov slabih uspehov pri izpitih, dočim je na čeških tehnikah samo 14 odstotkov negativnih uspehov. Pritožuje se, da se znanje nemških dijakov baje bolj strogo cenil, kakor je to navada pri Čelih. Denuncijantska vloga zahteva preiskavo, kako se vrše izpiti pred češkimi izpraševalnimi komisijami.

*** Pošteno ne more, nepošteno ne mara...** V Zagrebu so te dni pripeljali v bolnico, mladeniča, ki si je v samomorilnem namenu poglal v glavo kroglo, pa se ni zadel do smrti. Bil je to neki 21letni pisar, ki je ostal sam brez očeta, mati mu pa živi v Ameriki. Plačo je imel 140 K na mesec, brez kake pomoči ali postranskega zasluzka. Živeti ni mogel, krasni ni hotel, pa se je sklenil ustreliti. Tak slučaj poštenosti je za današnji izprični svet res prava redkost.

*** Kako so pokopali ruskega carja.** Moskvska »Izvestja« poročajo, da so čete ljudske armade v Jekaterinogradu priredile svečan pogreb bivšemu carju. Truplo carja so vzele iz groba v zozdu ob navzočnosti številnih zastopnikov najvišje duhovske oblasti v zapadni Sibiriji, delegatov ljudske armade in Ceho - Slovakov. Truplo so dajali najpro v leseno rakev iz sibirske cedre in to v rakev iz cinka. Rakev je bila potem postavljena v katedrali v Jekaterinogradu ob častni straži najvišjih poveljnikov ljudske armade. Položili so rakev nato začasno v poseben sarkofag v Omsku.

*** Ubogi romunski kraljevič.** Romun-skega kraljeviča, ki je, kakor znano, zapustil svojo garnizijo, da se v Odesi poroči s hčerko nekega generala, je prišla na mejni avstrijski patrolja nato spremlj avstrijski častniki v Odeso, kjer se je vršila poroka. Kakor znano, mu je naložil njegov oče 75 dni strogega aresta, sedaj so pa iznšli še drugo kazen. Zakon princa Karla naj se proglasi za neveljavnega ter naj dvorni advokati najdejo način, kako bodo zasukali paragrafe, da bo potem princ Karel vendar še lahko ostal prestolonaslednik. Tako rešitev pa bi škandal samo povečala. Bolj verjetno je, da se bo vročelnik princ odpovedal prestolu, v katerem slučaju bo prestolonaslednik njegov mlajši brat, sedaj 15letni princ Nikolaj, ki je vrh tega zelo bolhen. — Iz Jasaja poročajo, da se je 24. septembra sestali ministrski svet, katerega so se udeležili tudi predsedniki pol-sanske zbornice in senata. Ministrski svet je dal ministrskemu predsedniku polno moč, da razjasni kralju naziranje vlade v zadevi prestolonasledstva Karla. Najbrže bo sprejel kralj danes Marghila v av-dijenci.

Gospodarstvo.

— Proti vojnemu oduštvu. Dunaj, 25. septembra. (Kor. ur.) Danes sta tu-kaj zborovali obe centralni presojeval-nici cen, avstrijska in ogrska, ki sta se bavili poglavitno s tem, kako najbolj uspešno prid v okom navijanju cen in zakotni tajni trgovini. Predsednik avstrijske komisije baron Fries je menil, da je organizirati obsežno nadzorovalno službo in s takojšnjimi drakoničnimi kaznimi ustrahovati navijalce cen. Naj bi se, kakor je že enkrat predlagal, navijanje cen kaznovalo kakor veleizda-ja. Predsednik ogrske centralne komi-sije za presojanje cen je mnenja, da naj bo kazen hitra, nepogojna ter nepre-nosljiva na druge. Soglasno se je v de-bati povdarjalo, da je treba prideliti ma-terijalno vsakemu vplivu neodvisne nadzorovalne organe, ki naj preprečejo vso deželo. Tako bi bilo mogoče za-kotnemu tajnemu prekupčevanju odte-gniti take množine, da bi bilo v zvezi z dovozi iz Ogrske in carinskega oze-nila mogoče doseči urejeno preskrbo z živili. — Predsednik skupnega prehra-njevalnega urada gm. pl. Landwehr je podal pregled vojaške uprave na tori-šču pospeševanja produkcije in o akciji za preskrbo vzhodne Galicije s semen-skim žitom. Na zborovanju se je tudi povdarjala potreba odločnega nastopa proti trgovini z izmenjav efektov, ki deluje pogosto še opasneje nego zakon-na trgovina. Obe komisiji sta se pridru-žili nato elaboratu, ki ga je izdelala avstrijska centralna presojevalnica cen. Deputacijo avstrijske centralne presoje-valnice cen sprejme prihodnje dni mini-strski predsednik.

— Dunajska borza komentira živahno politično in vojaške dogodke. Posebno avstrijska notranja politika hudo vznemirja borziance; razgovarjajo se posebno o jugoslovanskem vprašanju ter izražajo mnenje, da Tisza ne bo imel uspeha s svojim političnim pohodom na Hrvatskem. Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Pričakuje se no-vi huši zapletitaji. Srečata tudi vojaški položaji ni preveč ugoden, kakor je iz-javil nemški kancler grof Hertling. Za-to je prišlo večkrat do derute na celi črti. Vodilni papirji so izgubili do 20 poenov. Nadalje so padle delnice pre-mogovnikov, železarn, kovinar, paro-plovnih družb ter podjetij s stroji. Značilno je, da so kurzi tako močno padli, akoravno je bilo le malo delno prodanih. Kupcev ni bilo. — Tudi Bu-dimpešta kaže približno isto lice. Kurzi so padli. Prodajalcev je bilo mnogo, kupcev pa skoro nič.

— Nemška banka se je začela v zadnjem času boriti z istimi težavami kakor Avstro-Ogrska banka. Promet z bankovci je namreč tudi na Nemškem, silovito narasel. Iz Berlina poročajo: V drugem tednu septembra t. l. se je pokazala potreba plačilnih sredstev: uradna poročila pravijo, da se je to zgodilo posebno radi predstoječe ob-sežne zmenjave obrestnih odrezkov vojnega posojila. Promet z bankovci se je pomnožil za 240 milj. na 14.045 milj. mark. Zraven tega se je povečal promet z blagajniškimi nakaznicami za 106 milj., tako da je narasel na 8006 milj. mark. Te nakaznice opravljajo isto delo kakor papirni denar, tako da je dosegel bankovni promet zne-sek 22.413 milj. mark ali okroglo 39 mi-liard K po denarnem kurzu. Izkaz Nemške banke (Deutsche Reichsbank) do septembra 1. l. je bil sledeči 1. Akti-va: zlato ali srebro (zlato po 2784 mark za 1 kg) 2466 milijonov mark; državne in vojnoposojilne blagajniške nakaznice 2303 milijonov; menice, še-ki in diskontirane zakladnice 17.485 milijonov mark. Pasiva: promet z bankovci 14.044 milijonov in druge dnevne obveznosti 8923 milijonov mark.

— Anglija odstrani banke srednje-evropskih držav. Delovanje takih bank je bilo že začetkom voiske ustavljeno, sedaj pa se hoče onemogočiti, da bi po-slovala po vojski. Licenca, na podlagi katere so dosedaj odpravljale te ban-ke kupoče, jim je odvzeta, poslovodje so odstavljeni ter niso s poslovanjem v nobeni dotiki več. Namerava se pristi-ko pospešiti likvidacijo še neresenih poslov. »Nordd. Allg. Zeitung« pri-pomni k temu: »To poročilo ne pove mnogo novega«, ker se je po zadnjih vestih likvidacije nemških bančnih po-djetih morala pričakovati prisilna li-kuvidacija. Pozornosti vreden je le pa-sus o odvzetih licencah. Vedno se mora ponavljati, da ni bila podlaga delovanja nemških bank v Angliji licenca, kate-ro je mogoče kar tako odvzeti, ampak državna pogodba od 24. marca 1874., katero je mogoče izpremeniti le z nem-škimi in angleškimi sporazumljenjem in katero je mogoče odpovedati, le ako se to naznači že leto prej. Tako pravi nemški list. Zdi se pa, da Angliji se ne bodo ozirali na nekdanje šege in navade.

— Informacije pri trgovski in obrtni-ški zbornici. Interesantno dobe pri trgo-vski in obrtniški zbornici v Ljubljani po-lasnila: o novi ureditvi za prejem teknušne blaga iz Švice; o ravnalnih cenah za drob-no blago; o ugodni razpečevalni možnosti v Ukrajini za kose, poljedelske stroje, stavbni les, pohištvo, steklo, papir, arma-ture, tehnične predmete vsake vrste, ke-mične predmete itd.; o neki trdvi v Curi-hu (Svarillo). Informacije je le pri krajših poročilih moči dati pismeno.

— Komaj ½ dkg masti na osebo. Vojno - gospodarska komisija na Du-naju je razpravljala o centrali za olje in mast, o njeni notranji ureditvi, ka-kor tudi o vojni zvezi industrijskih podjetij za olje in mast. Postavil se je gospodarski načrt za prihodnje 1½ do 1½ leta, to je do konca 1. 1919. Medtem, ko je pripadalo v mirnih časih letno 5 kg masti in olja na glavo prebival-stva, pride sedaj vsehvi vojaštvo le 50 dkg olja in masti na glavo, to je niti en dkg na teden. Ker pa se mora v prvi vrsti zalagati vojaštvo, ostane za civil-no prebivalstvo komaj nekaj čez ½ dkg na teden. Predsednik centrale za olje in mast opozarja, da se je uvažalo v Avstrijo pred vojsko 16000 vagonov olja in masti, medtem, ko je naša seda-nja celotna zaloga komaj 1500 vago-nov. Zastopniki so izrazili mnenje, da je centrala za olje in mast, ravno kakor

druge centrale, popolnoma odpovedala v delovanju. Tudi ta centrala se mora po vojski odstraniti. Poudarilo se je nadalje, da je pomanjkanje pre-moga tako obutno, da ogroža prekriti vse narčne avstrijskemu gospodarstvu.

— Nova paroplovna družba se je ustanovila v Trstu. Dne 21. septembra t. l. je imela ustanovno zborovanje del-niška paroplovna družba »Perse-verancac«, ki ima glavnice 265 milj. kron. Ta družba prevzame že obstoječi družbi »Immaculata« in »Perseverancac«. Družbo je ustanovil Avstrijski kreditni zavod.

— Pridetek tobaka na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da je pridelek to-baka na Ogrskem letos kakor lani iako neznamen. Dal bo samo dva milijona kilogramov proti 14— 15 milijonov ki-logramov prd vojni.

— Ukrajinska žetev obeta srednje. Glasom poročil iz Odesa se je pridelo 950 milijonov pudov krmnega žita, to je 154 milijonov meterskih stotov. Od te množine bodo porabili kmetovalci za-se in za setev 620 milijonov pudov ter mešani 220 milijonov, tako da osta-ne približno 100 milijonov pudov za izvoz. Gotovo pa je, da se ne bo izvo-zilo toliko žita, kakor je tukaj prora-čunjeno. Prometne težkoče in neureje-ne razmer hodo neugodno vplivale na izvoz. Namesto 100 milijonov pudov (to je 16 milijonov meterskih stotov) se bo izvozilo k večjemu kakih 60 mi-lijonov pudov, to je približno 10 mi-lijonov q. Ta množina se bo razdelila med Nemčijo in Avstro - Ogrsko. Ako se bo vporabljal dosedani ključ, pride na Avstro - Ogrsko približno 4 in na Nemčijo 6 milijonov meterskih stotov žita, s to množino se bo preživelo ka-ke 3 milijone prebivalstva.

— Dovoz živine iz Ukrajine. Po-gajanja za dobavo goveje živine iz Ukrajine so dala ta rezultat, da bo zna-šal dovoz 250.000 do 300.000 glav goveje živine, 20- do 25.000 tisoč na mesec. Nemčija dobi 60 odstotkov, Avstro-Ogr-ska 40. Vsebi raznih obvez Avstrije do Nemčije pada delež za Avstro-Ogr-sko na 25 odstotkov, Avstrija dobi 12½%, katere porabi izključno za ar-mado. Po najnovejšem dogovoru z Ukrajino se ima uvoz mesečno zvišati na 50.000 komadov goveje živine. Na Avstro-Ogrsko bi odpadlo v tem slu-čaju 20.000 glav živine. — Ukrajin-skega mesa torej ne bomo jedli.

Darila.

Velikodušen dar. Neimenovani je po-daril krajevni organizaciji JDS. v Ribnici 500 kron. Ciril - Metodovi družbi v Ribnici 500, požarni brambi v Ribnici 500 kron in ubožem trga Ribnica 500 kron. Za skupni znesek 2000 kron najsrčnejša zahvala. Da bi našel mnogo idealnih posnemovalcev!

Za slovensko narodno gledališče na-bral gospod Erazem Pungertič v mali za-bavni družbi v Škocjani 50 kron.

Za oslepele vojake. V ta namen so poslali deželnemu odboru darove: po upravništvu »Laibacher Zeitung« g. Franc Schiffer, trgovec v Ljubljani, 30 K, mesto venca pok g. Kendi; glavni zastop c. kr. priv. Assicurazioni generali 50 K povodom smrti g. Leopolda Petrasa; c. kr. okr. sod-nija v Kostanjevici poravnalni prispevek, 30 kron.

Družba sv. Cirila in Metoda je pre-jela od gosp. Hinko Leberingerja iz Ljtle 500 kron. — Od ožjih prijateljev umrlega Tomčka Wolfa na mesto venca 140 K. — Od kegljaške zveze »Edinost« v počastitev spomina umrlega člana in prijatelja Karla Semlga 30 K. Skupaj 220 kron. Zavednim rojakom iskrena hvala!

Za slovensko šolo v Mariboru je da-rovala gosp. Ema Zencovih, učiteljica v Trbovljah 1. namesto cvetk na grob gospe in gospoda Slanc, ravnatelja v Petrovčah 20 kron.

Upravništvu našega lista so poslali: Za »gladno slovensko, hrvatsko in srbsko dečo« Jeršinovic Mimi, stot. so-proga, Doboj, Bosna 20 K. — Zavedna družba na Selhi pri Šumberku 50 K. — Dr. Luschitzky - Medic mesto venca pokojni gospe dr. Fornazaričevi 40 K. — Mladina iz Sv. Lucije 70 K. Skupaj 180 kron.

Za »Narodni svet« v zavedni družbi na Selhi pri Šumberku 37 kron.

Za oslepele vojake: »Dobrodelost« poslala gospodična Ernestina Rekar, učitel-lica v Ljubljani namesto venca na krsto g. Bushachove rojene Kollmann 20 K. — Gosp. Fran Debevc, tovarniški ravnatelj v Ljubljani v spomin na svojega nepozab-nega prijatelja Karla Zottmanna 20 K. Sku-paj 40 kron.

Podpornemu komiteju za jugoslovansko dijaštvo v Pragi Viktor Rohrmann v Ljubljani v spomin na ljubeza prijatelja g. deželnosodnega svet. Karla Zottmanna v Ljubljani 30 K.

Za dijaško podporno društvo Domov-na: gospod Ivan Šešek, mag. ravnatelj v nok, namesto venca na krsto gospe Ane Bushachove roj. Kollmann 25 kron.

Za »Elizabetno otroško bolnico« daro-vala Ivana Lauter - Činkole namesto venca umrle g. Terezije Verovškove 30 kron. Srčna hvala!

Za knjižnico se sprejme gospodična

Ponudbe na naslov: **Knjižnica 5164** na upravnishvo »Slovenskega Naroda«.

ABSOLVENTINJA

trg. tečaja, večša slov. in nemške stenografije, strojepisja in knjigovodstva, želi službe v pisarni ali večji trgovini. Naslov pri upr. Sl. Nar. 5155

Proda se železna Wertheim. blagajna.

Naslov pri upravnishvu »Slovenskega Naroda« pod št. 788 5163.

V najem se odda vila

v bližini Ljubljane. Poblize se izve v trgovini **Peter Lassarik, Ljubljana, Marijina trg.** 5108

Takoj se prodaja lepa rjava svila za obleko

86 cm široka. Gospa Klaner, Bleiweisova cesta 15, pritrilje desno.

2 dijaka sprejme na hrano in stanovanje

učiteljska rodbina. Posebna soba ter elektr. razsvetljava. Naslov pove upr. »Slovenskega Naroda«. 5154

Lepo palmo „Feniks“

in en „Asparagus“ ceno prodaja privatna stranka pri trgovskem vrtnarju **Korsiki na Bleiweisovi cesti.** 5145

Obvestilo.

Zaradi gotovih vzrokov naznanjam, da ne živim s svojo ženo **Marijo roj. Fevo**, stanujočo na Židovski stezi 4. 5146 **Izakar Viktor**, četovodja.

Dama z dežele

želi plesnega pouka vsak teden en dan in sicer od dveh do šestih popoldne. Ponudbe z navedbo cene naj se blagovilijo poslati na upravo »Slov. Nar.« pod: „Plesni pouk 5144“ do 30. t. m. — Na željo se plača z živili.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju **lv. Bonač v Ljubljani.** Cena slike 6 kron.

Dobra kuharica

želi premeniti mesto k samostojni gospodnji ali gospodu do 1. oktobra. Kje, pove uprav. »Slov. Naroda«. 5168

Viničar!

oženjen, večš popolnoma vinogradništva in živinoreje, **liso stalno in večje viničarje.** Ponudbe z navedbo plačilnih razmer prosil **Franz Schmidt, Loke 329, Trbovlje II.** 5166

K 300.

in nekaj tivil dam onemu, ki mi preskribo za takoj oziroma s 1. novembrom **stanovanje**, obstoječe iz 2—3 sob, kuhinje in pritlikin. Pismene ponudbe na upravnishvo »Sloven. Nar.« pod „september 5149“.

Iščem poštenega fanta,

vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trg. firma **J. Kušan, Kranj, Gorenj.**

Potrebujem dva žagarja

k navadnim vodnim žagam; za hrano je preskrbljeno. — **L. Komperle, Čednjica, pošta Železniki.** 5158

POZOR!

Karamelo, fondant kocke, bonbone v dozah, mentol, slad, (malc), kolumbia itd. priporoča na debelo **G. DARBO, LJUBLJANA, MESTNI TRG 13.**

1 prašič

6 mesecev star in 3 mladiči se oddajo za živila. Naslov pove upravnishvo »Slov. Nar.« — 5041

SUHE GOBE

nemešane, jedilne, same jurčke, iztočen med, vosek, brinjevo olje, razna domača žganja, kumano itd. kupi vsako množino po najvišjih cenah **M. Rant, Kranj.** Prodaja: vino, žganje I. t. d.

elektromonterja in pomožnega elektromonterja.

Zmožni obratovanja z Dieselmotorjem imajo prednost. Ponudbe naj vsebujejo poleg plačilnih zahtevkov strokovno izobrazbo in dosedanje službovanje. Vstop takoj. **Krepak, zdrav vajenec** se sprejme po dogovoru. 5129

DAMSKA

zdravniško pripravljena Varuje pred prehlajenjem, dobro vesa, pije, komoda in praktična, varčuje perilo, se dobro pere ter ostane vedno mehka. Komplet garnitura K 12—, 20—, na leta trpežna K 28— 36—, najfinjša pa K 44— in K 50— Porto z zavojni K 150 Vvarstvo žensk izmivalni aparat 40—, 45— K. Pošiljatev diskretna. — Hignjen. blaga trgovina **Sl. Potoky Dunaj, VI. Steingasse 15.** 1199

Sprejmeta se dve učenki na hrano in stanovanje.

Električna luč na razpolago. — Kje, pove upravnishvo »Slov. Nar.« — 5148

Mizarski pomočnik

tudi invalid, se sprejme takoj proti dobri plači. — Naslov pove upravnishvo »Sloven. Naroda«. 5117

Učenec,

iz dobre hiše, 14 let star, močan, se sprejme v trgovino z mešanim blagom trdke: **Anton Verbič, Sevnica ob Savi.** 5111

Prazne vreče

vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trg. firma **J. Kušan, Kranj, Gorenj.**

ŠIVILJA

za staro perilo, tudi na dom, se išče za takoj. — Ponudbe na upravnishvo »Slovenskega Naroda« pod šifro: „šivilja 20 5090“.

Vreče na debelo

svilo v štrinah kupi v vsaki množini **Wengarten, Dunaj, VII., Kaiserstr. 90.** 5147

Napredaj je nova stiskalnica (preša)

za vino ali sadje, poleg nov mila za drobljenje sadja. — Več se poizve pri **Val. Gregorcu v Mengšu, Gor.**

Biljard

firme Seifert s krogli in kejem se takoj ceno prodaja, je zanesljivo dobro in varno naložen denar. Poizve se v kavarni **Slon pri blagajni v Ljubljani.** 5079

Lepa vila

v krasni legi mesta Ljubljane je na prodaj. Pismena vprašanja je takoj odaslati uprav. »Slov. Naroda«. 5161

Absolvirana licejka

ali sploh gospodična, zmožna za privatni pouk 2 učenk v predmetih IV. liceja osobito tudi italijanščine ali francoščine, se sprejme na deželo. — Hrana prosta. Kje, pove upravnishvo »Slov. Naroda«, ki sprejema tudi ponudbe z zahtevami pod licejka 5162.

Prvi ženični posredovalni zavod

Zagreb, Ilica 7. ima na izbiro odličnih in jako premožnih partij obeh spolov. Informacije brezplačno. 5118

Velika izbira pokrajinskih, umetniških in drugih razglednic.

Narodna knjigarna Prešernova ulica 7.

žveplenega prahu

ker bo zaradi neprestanih transportnih težkoč nemogoče pravočasno dobaviti žvepleni prah. **Nudimo: 99% čist ramedni prah in 65/70% sivi žvepleni prah od 100 kg naprej vsako množino 4900** **Vaterländische Handels-u. Verkehrs-Akt. Ges. Budapest V., Akadémia utca 20.** — Naslov za brzojavke: **Groszlat.**

Išče se MEBLOVANA SOBA

za takoj. — Pismene ponudbe na upr. »Slov. Nar.« pod: „Vojak 5151“.

Išče se za promet kraj plačilna NATARARICA,

zvesta, poštena in zanesljiva. Položiti mora kavcijo. — Naslov pove upravnishvo »Slovenskega Naroda«. — 5127

Kovaški pomočnik,

z dobro plačo po dogovoru se sprejme. **Matija Terlep, Sp. Šiška, Ljubljana.**

Proda se zelo VELIKA OMARA

v 2 delih, pripravne za kako trgovino. Naslov pove uprav. »Slov. Nar.« 5105

Srbečito, hraste, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir, postav. varovano „**SKABAFORM**“ — mazilo. Popolnoma brez duha in ne maže. Poskusni lonček K 3—, veliki K 5—, porcija za rodbino K 12—.

Dr. E. Flesch's Kronen-Apotheke (Győr), Raab Ogrsko.

Zaloga za Ljubljano in okolice: **Lekarna „pri slatemu jelenu“, Ljubljana, Marijina trg.** 880

Pozor na varstveno znamko „SKABAFORM“

Ročne mline

za koruzo, pšenico, rž itd. kateri meljejo vsako zrnje na najfinejšo moko, dobavlja samo 4416

edina češka trdka B. FINKE, Praga II,

Vodičková 22.

Podgane, miši

se popolnoma iztrebijo s podgano smrtjo. Če ni uspeha, denar nazaj. Nastotne zahvalnih pism. Cena 4 K, 3 sklatice 9 K. — Stenice, uši, bolhe, ščurke uniči radikalno z zalogo vred „**TALERA**“.

100.000 i

hvaležnih odjemalcev potrjujejo, da uničevalci **KORONIN RIA-BALZAM** v 3 dnevih brez bolečin odstrani kurja očesa, bradavice, roženo kožo. Uspeh jamčen. Cena 3 K 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K.

ZOROBOL odstrani „**FIDES**“ pri najbolj trdovratnem zobobolu, ko so odpovedala vsa sredstva in pri otihi zoboh. Ob neuspehu denar nazaj. Cena 3 K, 3 pušice 7 K, 6 pušic 11 K. Nič več zobnega kamena ali slabega duha iz ust. Snežnobele zobe Vam napravi zobni fluid „**XIRIS**“.

Takojšen učinek. — Cena 3 K, 3 steklenice 7 K.

Prošil se za odgovor. 4136

Najlepši obraz

Popolnoma novi, čudoviti iznajdbi se je slednjič posrečilo v malo dneh brez sledu odstraniti vse **pege, ogrce, mozolje, gube, nosno in obrazno rdečico.** — Popolno jamstvo. — Oblastveno varovano. — **Preznetljivo v največji meri!** — Koža postane takoj voljna in mladostno svoja, gube se izgadijo, Vi pa postanete bleščeče lepi in mladi, s tem pa srečni. Na tisoče prostovoljnih zahvalnih pism iz vseh dežel. Najslavnejši strokovni zdravniki sijajno preizkusili. Pišite takoj na **L. Decker, Dunaj 56, Fach 19, Abt. 36** nakar dobite ta čudesni recept z navodilom popolnoma zastoj. — Prošil se za odgovor. 4136

Po Najvišj. pooblaščenju Nj. ces. in kralj. Apost. Velič.

45. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene. Ta denarna loterija ima 22.747 dobitkov v gotovom denarju v skupnem znesku 700.000 kron. **Glavni dobitek znaša 250.000 kron.** Zrebanje bo javno na Dunaju dne 3. oktobra 1918. Srečka stane 5 K.

Srečke se dobivajo pri oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtstrasse 5, po loterijah, trafikah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železniških uradih, pri menjalnicah itd. Igralni načrti za kupce srečk zastoj. Srečka se pošilja pošt. prosto. **Od o. kr. generalnega ravnateljstva državnih loterij (oddelek za dobrodelne loterije).**

Št. 13/o.n.š.

RAZGLAS.

Na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani, in sicer: na strokovnih nadaljevalnicah za mehansko-tehniške obrti, za stavbne obrti in za umetno-oblačilne obrti ter na splošnih obrtni nadaljevalnici se prične šolsko leto 1918/19

v nedeljo, dne 6. oktobra 1918.

Vpisavanje se ima vršiti v nedeljo, dne 29. septembra 1918 od desetih do dvanajstih popoldne in sicer: za strokovno nadaljevalnico za mehansko-tehniške obrti v vodstveni pisarni I. mestne deške šole v Komenskega ulici št. 19; za strokovno nadaljevalnico za stavbne obrti v vodstveni pisarni II. mestne deške šole na Cojzovi cesti št. 5; za moški oddelek strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti v vodstveni pisarni mestne nemške deške šole na Erjavčevi cesti št. 21, I. nadstropje; za ženski oddelek strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti v vodstveni pisarni mestne slovenske dekliske šole na Sv. Jakoba trgu št. 1, za splošno obrtno nadaljevalnico v vodstveni pisarni III. mestne deške šole na Erjavčevi cesti št. 21, II. nadstropje.

Sprejemali se bodo vajenci in vajenke, ki se imajo pri vpisavanju izkazati z odpustnicami ljudske šole. Podrobnosti in pojasnila se poizvedo pri vpisavanju.

Po obstoječih določilih obrtnega reda z dne 23. februarja 1907 sta vsak delodajalec in vsaka delodajalka zavezana, da vpiše četa svojega vajenca oziroma vajenke v obrtno nadaljevalno šolo. Če bi tega ne storila, bi se z njima postopalo kazensko, kot določa ta zakon. 5153

Šolski odbor za obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani, dne 22. septembra 1918.

+

Potrtega srca naznanjam vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, da je moja ljubljena soproga, oziroma mati, gospa

Nežika Gergorič,

soproga trgovca,

dne 25. kimavca t. l. v starosti 32 let, previdena s sv. zakramenti, nepričakovano Bogu vdano mirno preminula.

Truplo ljubljene se prepelje v Krašnja ter se ondi položi k večnemu počitku v nedeljo, ob 3. uri popoldne.

KRAŠNJA-LJUBLJANA, 26. septembra 1918.

Pavel Gergorič, trgovec, soprog. **Mavricij,** sinček.

+

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je Vsegamogočni poklical k sebi v boljše kraljestvo našo preljubo in neizmerno dobro soprogo, mamico, sestro, teto, svakinjo, gospo

ZOFIJO NOT roj. KOBÉ

Lahka ti bodi zemlja!

Novo mesto, dne 25. septembra 1918.

Zaljubljeni rodbini:
Not-Kobé.

Zahvala.

Za ganljive dokaze sožalja ob priliki prerane, bridke izgube našega iskrenoljubljenega, nepozabnega brata, oziroma svaka in strica, gospoda

KAROLA DIEHLA,

veleposestnika itd., na šebalku

se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najprej srčneje zahvaljujem.

Prav posebno zahvalo izrekamo čč. gg. župnikoma iz Godoviča in Hotederšice, kakor vsem cenj. mnogoštevilnim udeležencem, ki so spremili dragega pokojnika na zadnji poti.

CELJE - KAMNIK - GODOVIČ, 25. septembra 1918.

Zaljubljeni rodbini:
Roberta Diehla in dr. Horvata.

Najcenejše nakupovališče za hrane in transportne sode

ADLER & SOHN, trgovina s sodi, Dunaj III., Rasumovskyygasse 27. Telefon 3570.

Gonilni jermeni

brez dopustilnega lista. Takoj dobavni. 100 mm širok jermen prenese 12 PS. Za vlačje in suhe prostore. — Pasovi (Bechergurten). — Transportni trakovi.

Kattner & Co, Gradec 14.

4333

Iščem mizarske pomočnike

za pohištvo. Tedenska plača do 170 K; nastopiti takoj. — M. Žugec, Zagreb, Duga ulica broj 13. — 5124

Išče se STANOVANJE

2, 2-3 sobami in pritliklinami. — Pismene ponudbe na uprav. »Slov. Nar.« pod: »M. K. 50934«.

Prodasta se 2 mladi kozi in 2 ovci

in novo pohištvo (spalna soba). Kje, pove uprav. »Slov. Naroda«. — 5119

500 kron nagrade

onemu, ki mi preskrbi vsačeno stanovanje, sestojajoče iz 3 do 5 sob s pritliklinami. — Prijazne ponudbe na uprav. »Slovenskega Naroda« pod: »Stalno stanovanje 51324«.

Sprejemam k svojim trem otrokom v starosti 5 do 8 let gospodično ali inteligentno vdovo kot**VZGOJITELJICO.**

Zahteva se redoljubnost, ljubezen do otrok in pomoč pri nalogah. Naslov na upravništvu »Sloven. Naroda«. — 5120

Kremo za britje,

najfinejše vrste, kakor: Pecher, Elida, Mella I. dr., dobava trdka — 5007

A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška c. 21.

Krema za britje

najboljše kakovosti, porabna brez vode, porcelanski lonček K 7-50.

MILO za BRITJE

pristno, najboljše vrste, komad K 3.— 1 kg K 34.—. Proti vpošiljavi zneska naprej dobavlja M. Jünker, eksportno podjetje v Zagrebu št. 15, Petrinjska 3/III. Hrvatska. — 4798

Iščejo se

za stalno mesečno nameščenje: 1 likarica in obenem perica za fino perilo, 1 tapetnik in 1 mizar za Jadransko hotelsko in kopališčno d. d. na Sušaku, kamor je takoj poslati ponudbo. — 5053

Spretno pisarniške moči,

kuharice za častnike in moštvo, natakarice za častniške kuhinje, za poveljstva in zavode v zasedenem ozemlju v Italiji in na Kranjskem se nujno potrebujejo. — Najnižja starost 20 let; do izpolnitve 24. leta je treba pismene privolitve staršev. Priglasje je vpslati na c. in kr. prijavnišnico za ženske pomožne moči soške armade, Ljubljana, Narodni dom. — Osebna predstavitev zaželjena. 5141

Umetno gnojenje največji dobiček!

Nujno je, da naročite takoj 14%, kajnit za jesensko gnojenje. Dobava umetnih gnojil je zelo težavna. Jamstvo za kvaliteto! Kulantna postrežba! Zahtevajte takoj ponudbo! 4518

Vinko Vabič, veletržec, Zalec, Južnoštajersko.

Kolesarij, pozor!!

Kdor se hoče dobro in trajno voziti, naj si nabavi prve avstr. patentirane obroče za kolesa.

Prekašajo dosedaj vse nove iznajdbe, popravila so izključena ter si vsakdo pri tem prihrani mnogo denarja in časa. Dobijo se obroči na Marije Terezije cesti št. 6. — Kolesa se imajo pripeljati seboj. — Generalno zastopstvo za Kranjsko: 4534

Ernest Aljančič, Ljubljana.

Otvoritev gostilne.

Sl. občinstvu in p. n. starim gostom vljudo naznaja, da otvoriva dne 22. septembra t. l. zopet staro gostilno tik kemične tovarne na Selu, kjer bova proti zmernim cenam p. n. gostom postregla s pristno vinsko kapljico ter gorkimi in mrzlimi jedili. Sl. občinstvu in p. n. gostom se priporoča v obilen obisk in beleživa z velespoštovanjem 5048

Fran in Anica Kavčič, tik kemične tovarne na Selu pri Ljubljani.

MED

prima trian, kupim v vsaki množini. — Ponudbe na 5135 Jakob Fischer, Trst, via Ceppa 12.

ŠTEFAN JAREC

asistent Južne železnice

IDA JAREC roj. DROBNIČ

poročena.

Laški trg, dne 26. septembra 1918.

5152

BARVE ZA BLAGO

„Čebelni panj“. — Preizkušeno edina najboljše znamka. Dobivajo se po vseh finejših prodajalnicah v vseh barvah. — Svarim pred nakupom popolnoma ničrednih znamk. — Ker je „Čebelni panj“ sprito nedosežne dobrote ter pozne sezone vselej hitro razprodan, priporočam, da že danes križete pri meni svojo potrebiščino, ko sem še v stanu, da točno izvišim tudi največja naročila. — Pri večjih naročilih precejšen popust. 4980

la modrilo za perilo „Čebelni panj“ bolje nego vsako tekoče ali v kroglicah. — V kartonih po 100 zavitkov. — Naročila na debelo na tvorniško zastopstvo K. Wüst, Gradec, Postfach 46. — (Cenovniki tudi v drugih predmetih).

Pri ravnanstvu vojnega kreditnega zavoda za južno vojno okrožje v Celovcu razpisanih je za novo osnov. kontrol. oddelek

3 mest za inženere,

in sicer: za stavbinstvo (Hochbau), za strojništvo (Maschinenbau), in za kulturno stroko (Kulturingenieur). Reflektanti naj upošlejo svoj ofert z obširnimi curricularum vitae z navedbo, koliko plače zahtevajo, ravnanstvu v Celovcu, Villacherstrasse 6, ali pa naj se čim možno, osebno zgledajo. 4892

Celotno opravo

za 3 sobe proda takoj J. Žirovnik v Gorjah pri Sledu. 5113

Sprejme se

za mešano trgovino učence s primer-no šolsko naobrazbo ter močne narave. Z dežele imajo prednost. — Hrana in stanovanje v hiši. — Ponudbe na J. Celmar, Kranj. 5107

Večje posestvo

na Dolenjskem, obsegajoče 30 oralov njiv in travnikov ter 33 oralov zaraščenega gozda, je naprodaj. — Ponudbe naj se blagovolijo nasloviti na upravništvo »Sloven. Naroda«. — 4592

Išče se za takoj ne izpod 30 let stara pridna

GOSPODINJA

na gradščino. Biti mora zmožna voditi samostojno vse gospodarstvo. — Pismene ponudbe na uprav. »Sloven. Nar.« pod: »Gospodinja 50984«.

Kupi se v Ljubljani:

hiša ali vila

z vrtom in v dobrem stanju. — Ponudbe na upravništvo »Slov. Naroda« pod: »Kupec 5126«.

VINSKI SODI,

hramni, iz hrastovega lesa, v velikosti litrov: 1719, 1717, 1691, 1668, 1807, 1459 in 3156, po zmerni ceni naprodaj. — Ponudbe na Splošno kreditno društvo v Ljubljani, Franca Jožeta cesta 5. 5112

Išče se postiljon.

Voziti je tedensko trikrat pošto, sicer je zaposlen v vinski trgovini. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. — Ponudbe pod »Postiljon št. 10/5084« na uprav. »Slov. Naroda«.

Samostojna KNJIGOVODINJA,

ki bi imela tudi prakso v zavarovanju ter konstituiranja, popolnoma večša stenografije in pisanja na stroj, se sprejmeta s 1. novembrom. Hrana v družini. Ponudbe z navedbo dose-danega službovanja pod: »E. M. K. 18/5130« na uprav. »Sloven. Naroda«.

Jadranska banka v Trstu

Podružnice: Dunaj I., Tegetthoffstrasse 7-9, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Sibenik in Zadar. — Izpostava: Kranj.

IX. emisija.**Vabilo na subskripcijo.**

Na podlagi sklepa rednega občnega zbora delničarjev Jadranske banke, ki se je vršil dne 15. maja tek. leta, in pooblaščenja c. kr. vlade, odločil je nižje podpisani upravni svet, da izda

25.000 delnic Jadranske banke po K 400.— nominalne vrednosti

dvigajoč s tem delniško glavnico za K 10.000.000.— na K 30.000.000.— in to po sledečih pogojih:

1. Imetnikom starih delnic pripada opcijska pravica na

20.000 delnic po ceni od K 575.— tel-quel

dočim se **5.000 delnic po ceni od K 675.— tel-quel**

prepusti javni subskripciji tudi za nedelnarje.

2. Delnice IX. emisije sodelujejo na uspehih banke z isto pravico in dolžnostjo od 1. januarja 1919 dalje, kakor stare delnice.

3. Opicijska pravica pripada imetnikom starih delnic, kateri morejo dobiti za pet starih delnic dve novi po prvenstveni ceni od K 575.—. Delničarji, ki želijo izvršiti opicijsko pravico, morajo položiti plašče delnic pri enem zavodov, ki so navedeni kot subskripcijsko mesto.

4. Predbeležbe na delnice javne subskripcije po K 675.— sprejemajo navedena subskripcijska mesta, toda upravnemu svetu pristojna pravica repartitije subskripcij delnic.

5. V slučaju, da bode o priliki repartitije podpisatelj dodeljeno manjše število delnic kot je predbeležil, se mu povrne odveč vplačana svota dne 1. novembra tek. leta.

6. Predbeležba in popolno vplačilo delnic se mora izvršiti med 25. septembrom in 15. oktobrom 1918; v istem roku se mora izvršiti tudi opicijska pravica.

7. Dobiček na tečaju novih delnic pripada — po odbitku vseh stroškov in pristojbin — rezervnemu zakladu Jadranske banke.

8. Subskribira se pri sledečih zavodih:

a) Jadranska banka v Trstu in njene podružnice na Dunaju (I. Tegetthoffstrasse 7-9), v Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Sibeniku in Zadru.

b) Banka in štedion za Primorje na Sušaku in njene podružnice v Bakru in na Rijeki.

c) Prva Hrvatska štedionica v Zagrebu in njene podružnice v Bjelevaru, Brodu n. S., Cirkvenici, Delnicah, Djakovu, Karlovcu, Kraljeviću, Novi Vinodolski, Osijeku, Požegi, Rijeki, Senju, Sisku, Sv. Ivanu Zel., Varaždinu, Vel. Gorici, Vinkovci, Virovitici, Vukovaru in Zemunu.

d) Hrvatska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu in njene podružnice v Mostaru in D. Tuzli.

e) Hrvatska Zemaljska banka, podružnica v Zagrebu.

f) Srpska banka v Mostaru.

g) Živnostenska banka, podružnica na Dunaju.

5150

V Trstu, dne 25. septembra 1918.

Upravni svet Jadranske banke.